

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyiltéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad, 46 esztendői egyesült

vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 39.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Rézervény-

Társaság.

Jászai főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, június 28.

A mosakodók.

Förtelmes hang kavargó újra a magyar levegőben. Napfényt kerülő éjjeli madarak, odvas fák rejtekén leskelődő baglyok hangja. A hullaszagra üvöltők, akiket eddig egy vaskéz fékezett, most felmerészkednek a fórum levegőjére s szájukat, amellyel egykor annyi régalmat szórtak a magyar nemzetre, újra beszédre merik nyitni. Ugy érzik a lopakodva hallgatók, hogy Tisza István gróf távozásával elérkezett az oláh-mosakodás nagy-péntekje.

Régi és fájdalmas igazság, hogy nincs a magyar nemzetenél könnyebben felejtő nemzet, de most hiába biznak ebben a kacsingatásba megkancsalodott oláh urak. Ha száz élete volna a magyar nemzetnek: akkor sem szabad elfelejtenie többé, hogy kik voltak a legnagyobb veszedelem idején a legnagyobb ellenségei. Nem azok, akik országunk határain túltörttek ellenünk, hanem azok, akik ideben készülődtek a nagy „magyar-temetésre.”

Azokban az időkben, midőn szivünkre emelt késsel rohant ránk orvul a Balkán banditája: hol voltak a mosakodó oláh urak? Ott voltak-e a nemes harag tüzétől lángoló magyar állampolgárok táborában? Felemelték-e öklüket és tiltó szavukat a hitvány rokonuk ellen s volt-e bennük a magyar haza iránt annyi szeretet, hogy könnyes szemmel panaszozzák el annak felindult lelkük panaszát a méltatlan sérelem miatt?

A mosakodó oláh uraknak akkor nem volt mondanivalójuk. Meghuzódtak — lesben, vártak rókaszivvel arra, hogy mi lesz?! Titkolt kéjjel nézték e vergődő ország siralmát, szivük fölött jó előre ott melengették az oláh színekkel füstölt szalagokat, amelyet hóhér kézzel akartak a gyűlölt magyarság nyakára csavarni.

A siralomnak ebben a perceiben még a jó szót is sajnálták Magyarországtól. Annak a becsületes magyar-román férfunak, aki át tudta érezni, hogy mivel tartozik a magyar állam-eszmének, ridegen hátat fordítottak; még a nevüket sem voltak hajlandók odairni egy üres papírlapra, amely arról beszélt, hogy ők a hazának igaz gyermekei.

Ezek az oláh urak most, midőn a magyar marok kiszorította a levegőt az oláh kigyó torkából s honvédbakkancsával rátaposott a bestia fejére: újból jó magyar állampolgároknak akarják kijátszani magukat.

Számítanak e könnyen felejtő nemzet balga jó szívére.

De mi minden erőnkkel vétőt kiáltunk e törekvésük ellen. Hazug beszédükkel nem engedjük megvesztegetni magunkat, s rámutatunk arra, hogy mosakodásuk nem tiszta vízzel végzik, hanem annak a mocsárnak a nedvével, amelybe az oláh propaganda hívói belevetették magukat.

Amit ma mondanak, merő valót-lanság, amelynek egyetlen célja a hangulatkeltés.

— Mi a magyarságot szeretjük, — mondja az egyik oláh ur — de az eddigi kormányok mindig arra törekedtek, hogy ezt a jó viszonyt megbontsák s bennünket a magyar nép előtt hazaárulóknak tüntessenek fel!

Nem égett a szégyenpir az oláh ur arcán, amikor ezt kimerte mondani. Hogy ők — a román propaganda gyászvitézai — szeretik a magyarságot? Hogy a magyar kormányok törekedtek megbontani a magyarok és a románok között a jó viszonyt? Lehet-e józan észszel ilyet mondani és pedig magyar lap hasábjain — magyaroknak, akik az oláh szeretet értékével fájdalmasan tisztában vannak. Ezzel a logikával talán azt is kimagyarázhatta volna ez az oláh hangadó politikus, hogy — mi akartuk megenni az oláhokat s mi akartuk elfoglalni oláhországot.

A másik román vezér mosakodása még feltünőbb, kirívóbb és ellenszenvesebb. Az oláh aknamunkának ez az exponense egy oláh politikai lapnak a főfaktora volt. Ez a lap e véres háború kellő közepén hazafiatlan magatartást tanusított s ezért betiltották. A fekete tollu holló most ezt a fiát akarja tisztára mosni. Ez a hálátlan munka azonban nem fog neki sikerülni. Mi ezennel felhívjuk az új magyar kormány figyelmét a Romanulnak az aradi ügyészségen levő bünlajstromára s kérjük, keresse meg az aradi ügyészséget, ha tisztán akar látni a mosakodó oláh tisztátlanok ügyében.

Ennek az oláh urnak a merészsége egyébként példátlanul felháborító.

— A háború kitörésekor — mondja — a Romanul tekintélyes összegeket fordított arra, hogy a harcra induló román katonaságnak zászlókat adjon.

Természetesen azt elfelejti megemlíteni, hogy ezek a zászlók nem a magyar állam drága trikolorjai voltak, hanem a gyűlölet színei: a velünk harcban álló, vagy harcra induló Oláhország hivatalos zászlói.

Ezekhez a nyilatkozatokhoz igazán nem kell kommentár. Beszélnek ezek eléggé. Beszélnek arról, hogy ezek a mosakodó urak megint nemzetiségi kérdést akarnak csinálni Magyarországon s hogy alattomos munkásságukat most a kívülről fujdogáló szelek a szemérmetlen merészségig fokozták. Meg kell végre-valahára értetni ezekkel az urakkal, hogy Magyarországon nincs többé „oláh kérdés”, nem szabad, hogy legyen. Az a hatalmas vérfolyam, amely előntötte Magyarországot, elmosta; az az egekig nyuló domb, amely százezer vitéz magyar elhullott tetemét földi, eltakarta, eltemette ezt a kérdést örökre. Meg kell végre tanítani ezeket az oláh urakat arra, hogy Magyarországon a magyarok mellett csak magyar-románok élhetnek. Akit még ma is fanatikus oláh eszmék hóbortjai hevítenek: annak alá is ut — fel is ut. Sem a közéletben, sem a parlamentben nem tűrjük többé az oláh kérdés feszegetését. Ennek az államnak egyenlő jogokkal bíró polgárai vannak; hitével-nyelvével éppen kiki a többsége és meggyőződése szerint, de aki a magyar állam szent jogai ellen még egyszer fel meri emelni a szavát, azzal szemben nem leszünk békétűrők.

Az angolok nagy támadása.

(Harc Lemberg körül.)

Budapest, június 27. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenté:

Egyik harctéren sem volt jelentős esemény. — A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, június 27. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös had-
eszoportja:

\ Rossz látási viszonyok folytán a kölcsönös tüzérségi tevékenység az arcvonalon esekélyebb volt, mint az előző napokban, csak egyes szakaszokon fokozódott időnként a tűz, a reggeli órákban a kiugró Lens-könyök ellen támadó nagy angol erőket súlyos veszteségük mellett visszavertük. Az arras-lensi ut mindkét oldalán az ellenség egy előtéri árokban megvetette a lábát. Fontainenál sikertelenek maradtak az ellenséges osztagok előretörései, ugyanugy meghiúsult az Arras arcvonal több helyén a felde-
ritő osztagok támadása.

A német trónörökös hadcsaportja:

Craonellétől északnyugatra, valamint Corbeny-berry au bac két oldalán folyt erős tüztől eltekintve, a harci tevékenység általában mérsékelt harcok között maradt.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsaportja:

Nincs lényeges esemény.

Keleti harctér:

A leberg-tarnopoli vasutól délre és a Narajovkánál a tüzéségi és aknatus élénk maradt. A Zlota-Lipa mentén egy felderítő előretörésből több foglyot szállítottunk vissza.

Macedóniai harctér:

A Userna-hajlásban és ettől keletre a tüztevékenység időnként fokozódott. **Ludendorff**, első főszállásmeister. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A tótok, a románok és a csehek.**A képviselőház ülése.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délelőtt folytatja a Ház a pénzügyi felhatalmazási törvényjavaslat tárgyalását. Ez a tárgyalás negyedik napja és így a házszabályok értelmében a mai napon szavazni kell és a szónokok ugyanezen a házszabályok értelmében csak fél óráig beszélhetnek.

Ma is úgy a jobb-, mint a baloldalon csak lassan gyülekeztek a képviselők. A baloldalon még mindig Vázsonyi Vilmos tegnapi beszédének hatása alatt állottak.

A mai nap érdekességéhez tartozik az, hogy a munkapárti szónokok, akik szólásra jelentkeztek, törölték nevüket a tábláról.

Szász Károly alelnök háromnegyed 11 órakor nyitotta meg az ülést. Jelenti, hogy Seimez- és Béalánya város a közszolgálati alkalmazottak fizetésemelése, Békés, Hajdu és Zalamegye pedig a vármegyei tisztviselők anyagi javadalmazása és a háboruban eltöltött idő kétszeres beszámítása tárgyában feliratot intézett a Házhoz.

Szász Pál, a kérvényi bizottság elnöke rövid jelentése után az elnök közli, hogy a házszabályok 438. szakasza értelmében — miután elérkeztek az indemnitás tárgyalásának negyedik napjához — egy-egy szónok félóránál hosszabb beszédet nem mondhat.

A tót hazafiak.

Kovács Kálmán az első szónok. Remélt arra, hogy a munkapárt állítólag a nemzetiségektől télti a magyarságot és ezért ellenzi az általános választójogot, holott a valóságban a nemzetiségeket télti. Ezért ellenezte a magyar vezényszót és a községenkénti választójogot, holott mind a kétó meglesz, hiába erőszakoskodik a munkapárt. Ő bizik a nemzetiségekben. Egy hosszú élet tapasztalatai megnyugtatták aggodalmait. Ismeri a felvidéki népet, A tót rendkívül hű a magyarsághoz. Tud esetet, hogy a tótok ebben a háboruban nem akartak együtt harcolni a csehekkel és a mikor arra buzdították őket, hogy csak menjenek velük, hiszen közéjük tartoznak, mert ők is szlávok, azt mondták, hogy ők csak odabaza tótok, a harctéren azonban magyarok.

Ha ezek bejönnek az alkotmány sáncaiba, ez csak a magyar nemzetet fogja erősíteni. Sajnálja, hogy már eddig is nem dolgozott a parlament a népért. Amíg a nemzet naggyá nőtt, a parlament oly kicsi maradt, hogy szégyenkezni kell miatta.

Ha hazajönnek a katonák, a parlament szemlesütve áll előttük. Mit tett értük ez a Ház? Semmit. Hiába könyörögtünk a hadisegélyek felemeléseért, míg végre most a királyi szó nyit utat az egészséges erők érvényesülésének. Mindent el kell követni, hogy a hazatérő katonákat kenyér és munkalehetőség fogadja. Üdvözlí a katolikus autonómiát. A kormány iránt bizalommal viselkedik és az indemnitást elfogadja.

Pesoha Miklós: Üdvözlí: a bírák fizetés-rendezését. Megállapítja, hogy a hadisegély kiosztása körül sok visszaélés történt. Az indemnitást elfogadja.

(Beszéde közben **Tisza István** gróf nagy aktatáskával a kezében megjelenik az ülésen, a táskát a helyére teszi, ő maga pedig az elnöki emelvény alá siet és hosszasan beszél az elnök Szász Károlylyal.)

Pop Csicsó mosakodik.

Pop Cs. István elfogadja az indemnitási javaslatot, bár nincs bizalommal a kormány iránt.

Frey János: Magától nem is kiváruuk bizalmat.

Pop Cs. István: Nem akartam felszólalni, de súlyos és igaztalan vádat emeltek ellenem. Kijelentem, hogy úgy én, mint pártom többi tagjai, ha sérelmeket panaszolunk fel, azokat sohasem a magyarság, vagy a magyar nemzet ellen, hanem mindig az illető kormány ellen hozzuk fel.

Mi a magyar nemzettel és a magyarsággal jó viszonyban élünk és akarunk élni. **Tisza István** vádjának az volt a lényege, hogy az aradi román intelligenciának én vagyok a vezetője és hogy ennek az intelligenciának a lapja, a *Romanul*, a háboru alatt kétértelmű magatartást tanusított. Hivatkozik a háboru kezdetén a képviselőházban tett hűségnyilatkozatára és **Apponyinak**, valamint **Andrássynak** beszédére, amellyel ezt a hűségnyilatkozatot üdvözölték. Hangsúlyozom, — folytatja, — hogy egyes és elválaszthatatlanok vagyunk a magyar nemzettel. A volt miniszterelnök ur azt mondja, hogy örüljek, hogy élek, én azonban becsületben, rettegés és félelem nélkül akarok és fogok élni.

Huszár Károly (sárvári) **Tisza István** gróf kompromisszumos ajánlatát bírálja. A néppárt teljes örömmel és őszinteséggel üdvözlí a választójog kormányát, és nem engedi, hogy ebbe belevigyék a nemzetiségi kérdést. Ez a Ház nem maradhat osztályparlament. Be kell hozni ide a munkás, iparos és a földműves osztályt. Azért vagyunk elmaradva mert negyven év óta boros hordok tetejéről politizálunk. A szabadság levegőjét akarjuk. A néppárt nem egyezhetik bele abba, hogy a falu népét kizárják az alkotmány sáncaiból. **Tisza István** gróf taktikája nagyon átlátszó. Külön békét akar kötni a szociáldemokratákkal, de ez nem fog sikerülni. Üdvözlí ismét a kormányt és kéri, hogy javítsa meg a tisztviselők helyzetét és teremtsen meg a tisztviselők beszerzési központját. Az indemnitási javaslatot elfogadja.

Az elnémitott új kormánybarát.

Lukács György beszédében kifejti, hogy ellentétbe került a munkapárttal, már le is vonta ennek a konzekvenciáját és a pártból kilépett. Ismerteti azokat az okokat, amelyek a Fejérváry kormányt arra birták, hogy az ügyek vezetésére vállalkozzék. Hosszas foglalkozik a választójog kérdésével.

Az elnök figyelmezteti, hogy a fél óra le-telt és fejezze be beszédét.

Lukács György beszél az általános választójogról és az elnök másodsor is figyelmezteti, azonban **Lukács** még mindig tovább beszél. Erre az elnök megvonja tőle a szót.

(Ezután **Andrássy Gyula** gróf beszélt hosszasan. Erről, valamint **Esterházy Mór** gr. miniszterelnök beszédéről és a rendkívül érdekes szavazásról külön cikkben számolunk be.)

Zürzavar a szavazásnál.

Téved Andrássy, téved a miniszterelnök.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A képviselőház mai ülésén elintézték az indemnitás kérdését és ez alkalommal történt meg az első összecsapás a munkapárt és az új koalíciós kormány között. Az erőpróbában a munkapárti többség győzött, mert 14 szavazattal elvetették a kormány indítványát. A szavazás alkalmával a komplikálódott körülmények folytán érdekes főreértések történtek. A képviselőház mai ülésének erről a részéről a következő tudósítást adjuk.

Esterházy Mór gróf miniszterelnök beszéde után az elnök a vitát berekesztve a következőket mondja:

— A házszabályok értelmében a pénzügyi bizottság javaslatára kell feltennem a kérdést: Elfogadja-e a Ház általánosságban az indemnitási javaslatot? Akik elfogadják, azok álljanak fel.

Az elnök felhívására az egész munkapárt feláll. Feláll **Andrássy Gyula** gróf is, akit azonban környezete visszahuz a helyére.

— Többség! Többség — kiáltják a jobb oldalon. Az új koalíció pártjai azonban nem értették meg jól az elnöki kérdést, hogy a kormány hat hónapos javaslatára is most kell szavazni a pénzügyi bizottság javaslatával szemben, amire pedig a házszabályok szerint csakis a részleteknél kerül a sor. Most csak az volt a kérdés, hogy általánosságban elfogadják-e a javaslatot. Ezért akart **Andrássy** együtt szavazni a többséggel.

A baloldalon hangosan kiáltanak: Ellenpróbat!

Elnök: Kérem tehát azokat, akik az indemnitást általánosságban nem fogadják el, álljanak fel.

Erre feláll az egész baloldal és a horvátok. Feláll **Esterházy Mór** gróf miniszterelnök is, akit azonban az elnök figyelmeztet, hogy nem léven képviselői mandátuma, nem szavazhat. A miniszterelnök mosolyogva bocsánatot kér és leül.

A Károlyi-párton elküldte magát valaki: Többség.

Egy pillanatra tényleg úgy látszik, hogy ez a többség, azonban hamarosan láthatóvá válik, hogy a munkapárt husz-háromszáz szavazattal többségben van.

A jobboldalon hangos derűség támad.

— Leszavazzák a saját kormányukat! A koalíció nem ad indemnitást: Kiáltják a munkapárt oldaláról. (Nagy zaj.) A baloldali képviselők egymástól kérdezik, hogy mi történt. **Andrássy Gyula** gróf feláll helyéről és a szélső padsorok előtt **Justh Gyulának** magyarázza a tévedést.

Az elnök ezután kihirdeti, hogy a Ház a pénzügyi bizottság indemnitási javaslatát általánosságban elfogadta. Ezután két órakor az ülést az elnök délután négy óráig felfüggeszti.

A különös szavazás a képviselők között nagy izgalmat okozott, főképen a baloldalon. A baloldali pártok egynegyed óráig tárgyalták az esetet. A baloldali képviselők nagy csoportja vette körül **Szász Károlyt**, aki azután **Tóth János**, **Justh Gyula** és **Szirmecsnai György** helyeslése közben megmagyarázta, hogy a házszabályok szerint a kérdést így kellett feltennie.

A délutáni ülést valamivel négy óra után nyitotta meg Szász Károly alelnök.

A délutáni ülésen az indemnitás részleteit tárgyalták. A cínnél Grätz Gusztáv dr. pénzügyminiszter szólalt fel és javasolta, hogy hat hónapra szavazzák meg az indemnitást. Szeretné, ha formális költségvetést terjeszthetne a Ház elé, hogy ebben kimutathassa a költségek fedezetét. Most azonban ez lehetetlen. A fedezet kérdését kötelességszerűleg a Ház elé fogja terjeszteni.

Hegedűs Loránt előadó rövid válasza után szavazás kezdődik a négy hónapos indemnitás mellett.

A szavazásnál a munkapárt sűrű sorokban állt fel és leszavazott a négy hónapos indemnitás mellett. Minthogy a padsorok teljesen megteltek és a jobboldalon ülő horvátok helyükön maradtak ülve, nem lehetett tisztán látni a szavazás eredményét.

Az elnök óriási zajban elrendelte a szavazatok megszámlálását, majd kihirdette a szavazás eredményét, amely szerint a négy hónapos indemnitásra szavaztak százhatvanegyen. Míg a hat hónaposra százhuszonheten, vagyis a pénzügyi bizottság négy hónapra szóló javaslatát a Ház tizennégy szótöbbséggel elfogadta.

A baloldali pártok óriási rivalgással kiáltották, hogy a régi munkapárt csak 14 szó többséggel tudta akarátát érvényesíteni.

Ezután áttértek az egyes szakaszok felolvasására. A tizenharmadik szakasznál Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter a bírák és az ügyészek előmenetelének szükségességét hangoztatta. Beszédére Teleszky János válaszolt, majd Vázsonyi viszonyválasza után a Ház a szakaszt elfogadta. Ezután elfogadták a bírák statusrendezéséről szóló szakaszt is.

A tizenhetedik szakasznál Hantos Elemér aggodalmát fejezte ki, hogy az osztályorszájékat a Pénzügyi Központ átveszi.

Grätz Gusztáv pénzügyminiszter kijelenti, hogy nem osztja Hantos aggodalmait és kéri a szakasz változatlan elfogadását. A Ház a szakaszt és az indemnitást részleteiben elfogadja és rövid szünet után a pénzügyi egyezményt is letárgyalták, az is elfogadták és utána áttértek az interpellációk tárgyalására, amelyről külön cikkben emlékezünk meg.

Seidler miniszterelnök a békéről.

(Felségjog a békekötés)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Az osztrák képviselőház mai ülésén Seidler dr. miniszterelnök a kormányhoz intézett kérdésre válaszolva kijelentette, — a külügyminiszterrel történt megbeszélés után. — hogy az a föltevés, mintha a császári és királyi kormány a nemzetek önrendelkezési jogát ismerné el az állandó béke alapjául, téves, mert a békekötés a törvény értelmében öfelségének van fontartva. Tehát a legmesszebbmenő személyi bizalom és Ausztria népei érdekeinek, szükségleteinek, törekvéseinek ismerete a császári kormányt csak arra készítheti, hogy a becsületteljes békéről megfelelő alapon az ellenséggel tárgyalásba bocsátkozzék.

Az osztrák kormány azonban határozottan visszautasít minden más alapú békét, mint ezt a külügyminiszter számtalanszor kijelentette és kifejezte készségét a becsületteljes béke megkötésére, mely a monarchia szabadságára és biztonságára vonatkozólag garanciákat foglal magában s ha ez a béke szövetségeseinknek is megfelel és ha az ellenséges kormányok magukévá teszik ezt az álláspontot. Ha ez nem

következik be, úgy tovább fogunk harcolni és szilárdan bízunk abban, hogy hadseregünk hősiességű teljességei és a mögöttes országrészek

áldozatkész tevékenysége meghozzák azt a napot, amelyen a nép kitartásának jutalmául a becsületteljes békét osztani fogják.

A Romanul bünlajstroma.

Miért tiltották be Goldisék lapját?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Országszerte nagy érdeklődést és feltűnést keltett Tisza István grófnak a képviselőház tegnapi ülésén elmondott beszéde, amelyben rámutatott arra, hogy a magyarországi román intelligencia néhány szereplője a háború alatt nem teljesítette hazafias kötelességét. A volt miniszterelnök szólott többek között az aradi románokról és a román nemzetiségi párt hivatalos lapjának, a *Romanulnak* a múlt év folyamán történt bezúntatásáról is. Azok a személyek, akik annak idején a Romanul köré csoportosultak, most cáfolgatni igyekeznek Tisza István gróf amaz állítását, hogy a Romanul entente-barát politikája és a magyarság ellen való aknamunkája miatt kellett a kormánynak betiltani. Goldis László, a Tisza István által megbélyegezett Romanul egykori igazgatója ma megjelent nyilatkozatában úgy állítja a közönség elé a kérdést, mintha a Tisza-kormány azért tiltotta volna be a Romanul, hogy a Metianu érsek-metropolitával megüresedett metropolitaiszék betöltése körül megvívandó harcban fegyver nélkül maradjanak azok, akik Mangra Vazul ellen foglaltak állást.

Nehogy a magyar közönség hitelt adjon az ilyen szemforgató nyilatkozatoknak, mi rámutatunk arra: miért kellett elnémitani a magyarországi románság alattomos konkolyhíntőjét, a magyar és román testvéri megértés legveszedelmesebb méregkeverőjét, a „Romanul”. A volt magyar kormány bizonyos ideig elnézte a Romanul munkáját, mert azt hitte, hogy többszöri figyelmeztetés után jobb utra tér. A mikor azonban az 1916. év tavaszán egyre vakmerőbbé kezdett válni, a kormány a betiltás eszközéhez folyamodott. Mint mondani szokták,

a Romanul méregpohara akkor osorult ki, amikor a központi hatalmak legnagyobb ellenségének, az azóta elhunyt, ellenünk folyton háborúra izgató Filipescu egyik bennünket gyalázó beszédét a Romanul ökolnyai nagy betűkkel nyomatta ki.

Magyarországra tudvalevőleg csak három lapnak volt szabad Romániából bejönni. Ennek a Ziuu, a Moldova (Carp Péter lapja) és a Seara, mint amelyek a háború tartama alatt folyton arra intették a román népet és a román kormányt, hogy tarisa fenn velünk a barátságot és ne üljön fel az entente gyászhozó ígéreteinek. Ezekből a romániai újságokból a Romanul az egész háború alatt alig vett át közleményt, ellenben az ellenünk tájékozó Filipescu, Jonescu és Crainaceanu hitvány és perfid beszédeit állandóan ordítóan vastag betűkkel közölte. Ugyanígy tállalta fel Jorga egyetemi tanár, az áruló és aljas Góga Oktáv katonaszökevény legjobb barátjának beszédeit is. Jorga többek között olyan beszédet is mondott Romániában, hogy „Románia nem csatározhatik a magyarsághoz, a románok hóhéraihoz.”

Az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez

mult év április havában „Egy régi aradi román” aláírással levél érkezett, amelyben figyelmessé tettek bennünket a Romanul aknamunkájára. Mi közé akartuk tenni ezt a levelet, az aradi polgári cenzura azonban a románság iránt való figyelemből a Romanulról írott cikkünk keretében közlendő eme levélnek csak egyrészt engedélyezte, a másik részét törölte. Most a változott viszonyok következtében a cenzura nem gördithet akadályt, hogy a mult év április havában kihagyott részt közölhesük. Az akkor kicenzurázott levélrészlet így hangzik:

„A legnagyobb fájdalommal kell megemlékeznem arról a disszonanciáról, amelyet a Romanul hasábjain megjelenő cikkek okoznak. Annál sajnálatosabbnak tartom ezt és velem együtt igen számosan, mert ez a lap a magyarországi románságnak állítólag hivatalos organuma és román testvéreink közül sok ezren más újságot nem olvashatnak. Én napról-napra minden betűjét elolvasom ennek az újságnak és fájó szívvel konstátalom, hogy nem találhatók meg benne azok a cikkek, amelyeket mi várunk, amelyek a központi hatalmak előrelátható végső győzelméről és az entente csúfos bukásáról szólnak. Miért és hogyan lehetséges például az, hogy most, amikor Verdun legerősebb erődjének elfoglalásával német szövetségeseink a világ bámulatát vívták ki, a Romanulban egyetlen örömteljes sort se találunk erről a világhístorai és a mi sorsunkra döntő befolyással bíró eseményről. A lap közli ugyan az erről szóló hivatalos jelentést, azonban olyan összeszorított apró betűvel, hogy szemüveg nélkül a legjobb szemű ember se tudja kibetűzni a tartalmát. Másik érdekessége ennek a lapnak, hogy amikor véreink Albánia gyilkosan kopár hegyein áthatolva elfoglalták az olaszok féltve védett kikötőjét, Durazzót, akkor ebben a lapban csak ennyit olvasunk: „Az olasz hajógyuk erősen lövik Durazzó városát.” — Figyelmet érdemel a Romanul mai vezércikke is, amely a leglázásabb órákban sorsunk fordulásának napjaiban egy nagyszabeni árvaházról szól. Verdun elostének küszöbén, Durazzó elfoglalásának napján erről közöl vezércikket a magyarországi románok hivatalos lapja. Miért történhetik meg az, hogy a nekünk örvendetes harci események alig olvashatóan, eldugva, szürkén, röviden, szárazon kerülnek elénk a lap hasábjain, azonban az entente állítólagos győzelmeit bőbeszédű cikkekben ismertetik? Amikor a bolgárok diadalaival voltak tele a magyarországi lapok, akkor ebben az újságban vastag betűkkel azt közölték, hogy „az oroszok hat-száz ezer embert indítottak Bulgáriá felé.” Nis elfoglalásának gyönyörű tényéről három-négy, igen apró betűs sort találtunk a Romanul legutolsó oldalán.

Annak igazolására, hogy a Romanul milyen hazafiatlan irányban működött, teletitjük azt, hogy

az 1915. év őszén a legfelsőbb katonai fórum intézkedése következtében kitiltották ezt a lapot a monarchia összes hadikörházaiból.

Bizonyára nem történt volna meg, ha a lapnak olyan az iránya, amelyből a magyaror-

szági román katonák buzdítást nyerhetnek. Azonban ennek épen az ellenkezőjét állapította meg a legfelsőbb katonai fórum és úgy találta, hogy ezt a lapot nem szabad olvasni a magyarországi román katonáknak.

Goldis László nyilatkozatában kilátásba

helyezi a Romanul újból való megindítását. Illetékes helyen jól teszik, ha a Romanul megjelenésére vonatkozó engedély kiadása előtt bepillantanak az elnémitott Romanul működéséről — az aradi királyi ügyészségen összegyűjtött dossziéba.

szemünkre veti az ott történeteket. Én ritkán örültem valaminek úgy, amint most, amikor a csehek leleplezték veszélyes aspirációikat. A baj nem az, hogy ezt hangoztatták, hanem az, hogy törekvéseik vannak, amelyek ellenkeznek a monarchia és Magyarország létérdekeivel. Örülök, hogy ez a politika levette álarcát, furcsa, hogy amikor Tisza kritizál, nem gondol arra, hogy mit jelent parlament nélkül élni és nem lehet végrehajtani a törvényeket. Én már megmondottam: milyen veszélyt jelent, amikor felülről nyulnak bele a törvényhozásba. Amit én jósltam, az bekövetkezett. Láttam, hogy a kormány nem tiszteli az alkotmányt. Azt mondtam, hogy erőszakkal szemben folytatjuk az erőszakot. A Ház feloszlataása kérdésében egy megjegyzése van. Tisza István gróf miniszterelnök korában mindig foglalkozott azaz a gondolattal, hogy ezt a házat feloszlattja. Most nem tudom miért látja merényletnek, ha a mai kormány akarja feloszlattani. Pedig bizonyos, hogy neki sokkal kevesebb jogosultsága volt a Ház feloszlataására, mint a mai kormánynak.

Ezek után átér beszédében a választójogra. Kifejti, hogy a legtöbb forradalom olyan országban tört ki, ahol a parlament nem jól működött. A volt miniszterelnök ur téved, mert a történelmi eseményeket nem lehet meghamisítani.

— Egész szívvel vállaljuk a felelősséget, hogy Tisza István gróf megbukott. Ez az ország nagy hasznára lesz. Kéri a történelmi osztályokat, ne hagyják magukat elsodortatni Tisza István gróf által, akit tehetséges, de veszélyes embernek tart. Tisza fiatal korában egy bank élén állott. Csatlakozott a bank erejében. Figyelmeztették a következményekre, de ő nem hallgatott a figyelmeztetésekre. A bank megbukott. Ezután átvette az óriási szabadelvű pártot és megbuktatta. Hatalmában megrendíthetetlennek látszott a munkapárt és ő megbuktatta. És most szembe áll a század uralkodó eszméjével. Folyton azt hangoztatja a tulajdonon, hogy mi nemzetközi atheista irányt követünk. Ez ellen neveltséges védekezni. Az atyám neve és emléke biztosíték ez ellen. Egy másodpercig sem szabad itt vesztegelni. A magyar nemzet érdeke kívánja a választójog kiterjesztését. Bizonyos határokon túl nem mehetünk, de bizony abban, hogy a választójog kiterjesztése nagyobb munkára fogja serkenteni a népet.

Szász Károly alelnök: Figyelmeztetem Andrassy Gyula gróf képviselő urat, hogy félóra letelt, méltóztassék a beszédét befejezni.

Andrassy Gyula gróf: Azonnal befejezem, csak röviden akarok még egy kijelentést tenni. Ma nem lehet verbe fojtani a népnek a jogokért való harcát. Azért kényszerít bennünket a jogkiterjesztésre az, hogy Amerika és Oroszország demokratizálásra irányuló hadjáratot vezet a központi hatalmak ellen. El fogunk pusztulni, ha ezt a demokratizálást keresztül nem vesszük. Azaz a kéréssel fordulok a tulajdonon lévőkhöz, hogy ne hagyják magukat elragadtatni Tiszától. Én öt nagy koncepciója veszélyes embernek tartom. Szembeállítja a történelmi középosztályt a néppel. Ha ez az osztály utána megy, ez is elpusztul.

A baloldal és a szélső bal óriási tapsal és éljenzéssel fogadja Andrassy Gyula gróf beszédét. A képviselők felállanak helyükről és úgy éljenzik Andrassy Gyula grófot.

Teleszky János Andrassy grófhoz azon kijelentésével szemben, hogy Tisza István gróf a Ház feloszlataásának eszméjével foglalkozott, megállapítja, hogy ez tévedés, mert amikor az utolsó ülészek legutolsó ülésén azok a bizonyos tumultuos jelenségek előfordultak, az ezt követő minisztertanácsban én voltam az, ki legerélyesebben hangoztattam, hogy oszlassák fel a házat. Es ugyanakkor Tisza volt az, aki a leghevesebben ellenazta ezt. (Az egész jobb oldalon zajosan éljenoztek.) Átér ezután az indennitási javaslatra. A pénzügyi bizottság nagyon helyesen járt el, amikor egy hirtelen betérjesztett javaslat tárgyalását megtagadta. A mostani kormány, a tisztviselőknek egy külön osztályát akarja a többiekkel szemben anyagi előnyökhöz juttatni. Véleményem szerint a bírói kar kevésbé érzi a háboru sulyát, mint a többi közigazgatási tisztviselő. Mi

(Folytatása a 8-ik oldalon.)

Tüntetések és zavargások a fővárosban.

(Demonstráció a munkapárt előtt. — Kifosztott üzletek.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A munkapárt tagjainak személyes támadása Váczonyi ellen a munkások körében nagy elkéserevést keltett és elhatározták, hogy annak ismétlődése esetén ezt a módszert meg fogják torolni. Hogy a fenyegetésüknek külsőleg is kifejezést adjanak, elhatározták, hogy ma tüntető felvonulást rendeznek a munkapárt klubhelyisége elé. Azonban ez a politikai-nak szánt tüntetés, sajnos, komoly és súlyos zavargásokra vezetett, amennyiben a főváros számos helyén a munkássághoz csatlakozott eszécselék a fosztogatásokra használta fel az alkalmat. Eleinte úgy nézett ki a dolog, hogy a tüntetés kizárólag a munkapárt ellen irányul.

A délutáni órákban a gyárakban röpiratokat osztottak szét, amelyek felszólították a munkásokat, hogy közvetlen a munka után gyülekezzenek és csoportokban vonuljanak fel a városba a munkapárt elé. A munkások legnagyobb részt eleget is tettek ennek a felhívásnak és hét óra felé óriási tömeg gyűlt egybe a munkapárt Károly-köruti helyisége előtt. A tömegnek egy része bevonult a közelben levő városnéző udvarára, ahol népgyűlést rendeztek és néhány szocialista vezér beszédet intézett, melyben kijelentették, hogy a néptörvény véget ért, a kormánynak meg kell mutatnia erejét és minden paktálást a munkapárttal hagyjon abba.

Időközben a tömeg a Károly-köruton folyton nőtt. A forgalmat be kellett szüntetni. A tömeg megrohanta a villamosokat, sokan tetjükre másztak, ablakaikat beverték és a kerékeket leszedték.

Ekkor még a tömeg csakis a munkapárt tagjai ellen tüntetett. Abugoltak, fűtültek. Negyed nyolc óra tájban, amikor Tisza István gróf volt miniszterelnök automobilján a munkapárt körébe érkezett, észre sem vették. Később azonban már kövekkel és vasdarabokkal kezdtek dobálni és ezekkel beverték a körablakait. E közben Berzevitz Albert és Pál Alfrédet a pártkörben egy-egy kő érte.

A rendőrség többször közbelépett, de nem voltak elég számmal és a folytonosan növekedő tömeget, amely ezrekből és ezrekből állt, nem tudta szétszórni. A tüntetés mininkább izgalmasabbá vált. Garbay Sándor jegre felszólította a tömeget, hogy nyugodtan oszlongon szét. A munkásság legnagyobb része engedett a felhívásnak. Ez kilenc órakor volt. A tömeg másik része azonban súlyos zavargásokat vitt véghez.

Ezek az összes környékbeli ablakokat beverték. A rendőrség ekkor már erélyesen közbelépett. A tömeg egyik része ekkor a Rákóczy-ut felé menekült és itt egyes üzleteket feltörték és fosztogatni kezdtek. Különösen a cipőüzleteket tüzték ki a fosztogatások céljával, ami több helyen sikerült is.

A Balaton-kávéház előtt a tömeg azt hitte, hogy a vendégek kigunyolják. Dühös rohamot intéztek a kávéház ellen, szétszedték a márványasztalokat és a hatalmas tükör üvegeket beverték. A vendégek hanyathomlok menekültek ki a kávéházból. Ezután a körutakra ment a tömeg és itt a cipőüzleteket törte fel. Fegy-

verlővéseket is hallottak, de nem sebesült meg senki. A rendőrség többször kivonult és karddal lépett közbe.

Itt-ott sikerült is szétverni a zavargókat, de a főváros más helyein tovább folytak a zavargások. Különösen a Fűző-utcában és a Szabadság-téren fosztogattak még a tüntetők.

Hogy rendőrelleönt a munkapárt előtt véresre vertek. A tüntetések késő éjjeli órákig tartottak és csak éjfél felé állott be a nyugalom.

Részint a kardok által és részint a kövek által többen megsebesültek. Ezeket a mentők kötözték be és a közeli kórházakban helyezték el. A zavargók közül a rendőrség tizenhárom embert letartóztatott.

A tüntetés és a zavargás az egész fővárosban óriási izgalmat keltett. Különösen nagy izgalmat okozott a munkapártban és valószínű, hogy a parlamentben fog folytatódni ennek utójátéka. Maguk a kormánypártokat is elhítelik a zavargásokat.

Andrassy Gyula

a választójogról, a csehekről és Tisza Istvánról.

Darabont kormány-e az Esterházy-kabinet?

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Andrassy Gyula gróf ma megeresztette a képviselőházban a beszéd-zsilipét és ömlött belőle a nem nagy értéket képviselő szó. Tisza Istvánt akarta kisebbiteni és azt is rá akarta sütni, hogy szándékában volt a képviselőháznak a háboruban való feloszlataása. Ez a leleplezése azonban egyáltalán nem sikerült, mert Teleszky János volt pénzügyminiszter azonnal kijelentette, hogy a minisztertanácsban a Ház feloszlataásának legnagyobb ellenzője Tisza István volt.

A képviselőház ülésének erről a részéről a következő tudósítást közöljük:

Andrassy Gyula gróf kijelenti, hogy ma is fentartja azt az álláspontját, amit a Fejérvári kormányral szemben annak idején elfoglalt. Tiltakozik azonban az ellen, hogy a mai kormány helyzete hasonló lenne a Fejérvári kormányéhoz. Csak külsőleg hasonló, de belsőleg egészen más a helyzet. A mai többség nem beszélhet a nemzet nevében. Akkor a kormány minden perében feloszlathatta volna a házat és most ezt a mai kormány csakis a végső esetben teheti meg. Még a fulánkban esengenek Tisza szavai — mondja Andrassy Gyula gróf — amint Tisza egyik beszédében figyelmeztetett arra a diszharmóniára, amely a határon küzdő katonák és az ország házában lejátszódó események között vannak. És most pár hétre, erre beállott a parlamentben a nagy változás. (A jobboldalon nagy zaj keletkezik.)

Az elnök figyelmezteti a jobboldalt, hogy viselkedjék esendesen.

Andrassy Gyula gróf: Olyan közbeszólások hangzanak el, amelyek szégyenletesek.

Tisza István gróf közbeszól: Ugyan kérem!

Andrassy Gyula gróf: Érzik ugyilátszik, hogy nagyon rosszul áll az ügyük. Tisza nagy önvallomást tett. Eddig mindig azt mondotta, hogy sajnálja, hogy Ausztriában nincs parlamenti élet. Most pedig, hogy van, gunyosan

Ottenberg Tivadar utóda.

Vezérigazgató választás az Aradi Első Takarékpénztárnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Első Takarékpénztár igazgató választmányára ma délután ülést tartott és lelkes örömmel elhatározta, hogy az igazgatóság javaslata értelmében Ottenberg Tivadar úr tan. elhalálózása következtében megüresedett vezérigazgatói állást Fejér Gáborral, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó-bank h. igazgatójával tölti be. Fejér Gábor kiváló képességeit már napokkal ezelőtt méltatta az Aradi Közlöny. Az új vezérigazgató augusztus hó folyamán foglalja el állását.

A választmányi ülésről a következő tudósítást közöljük:

(Ottenberg emlékezete.)

Az igazgató választmány ülést Adler Andor igazgató nyitotta meg. Megállapította, hogy az ülést alapszabályszerűen hívták össze és az határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Szirmay Károly főkönyvvezetőt és hitelesítésére Lakatos dr.-t és Kell Lipót dr.-t kérte fel. Ezután a következő szavakban parentálta el Ottenberg Tivadar úr tanácsost, az intézet elhunyt vezérigazgatóját:

— Igen tisztelt uraim! Szomorú kövességet kell teljesítenem, amikor bejelentem azt a nagy veszteséget, amely intézetünket vezérigazgatónk, Ottenberg Tivadar elhalálózásával érte. Nekrológot mondani és érdemeit méltatni feleslegesnek látszik. Köztünk, nekünk, velünk élt, évek hosszú során át fejtette ki velünk munkálkodását. Szerettük Ottenberg Tivadart, mindnyájunknak igaz jóbarátja volt. Tartozunk az ő emlékének és magunknak is, annak megállapításával, hogy intézetünk felvirágoztatása körül Ottenberg Tivadarnak hervadtlan érdemei vannak. Ő volt egyike legelsőnknek, aki pénzügyi érzékével, nagy tudásával, éles látásával, idejekorán felismerte azt, hogy a vidéki tőkeszegény pénzintézetek kritikus helyzetben vannak a fővárosi tőkeerős, hatalmas intézetekkel szemben, csaknem lehetetlen helyzetbe kerülnek és ezért intézetünk tőkét is rezerváljuk, többször emelte és ezáltal az Aradi első takarékpénztárt a vidéki pénzintézetek között leghatalmasabbjává, legvirágzóbbjává tette, és megmutatta az utat a többi vidéki pénzintézeteknek is, amelyen haladniuk kell, ha a fővárosi pénzintézetekkel versenyt akarnak tartani és ha megakarnak igazán felelni feladatuknak. Vezérigazgatónk megdicsőülése alkalmából az ország minden részéről a sablonostól eltérő részvénytulajdonosok érkeztek hozzánk, melyben a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak Ottenberg Tivadar vezérigazgató maradandó alkotásairól, amelyeket az aradi első takarékpénztár felvirágoztatása körül szerzett. Mi, akik olyan nagyon közel állottunk őhozzá, ez alkalommal is nagyon meg kell köszönnünk mindazt, amit Ottenberg Tivadar az intézetnek huszonnégy éven át tett és ezért kérjük a választmányt, hogy elhalálózása után mindárt az első ülésén mondja ki, hogy kegyeletes részvétnéki jegyzőkönyvben fog kifejezést adni és emlékéit jegyzőkönyvben örökíti meg.

Ezután Műtek Lajos dr. szólalt fel s rövid beszédében szép szavakkal emlékezett meg a volt vezérigazgató nagy munkájáról.

Azt akarja, hogy a nagy érdemekért az igazgatóság hivatalos enunciacióján kívül a választmány nevében is adassék meg a hála és köszönet kifejezése. Kéri a választmányt, hogy a volt vezérigazgató érdemeinek jegyzőkönyvi elismerésén kívül mondja ki, hogy a volt vezérigazgató arcképét megfesteti, hogy e

a kép helyet foglaljon azok arcképeinek sorában, akik az intézet életében olyan sokat tettek.

(Az új vezérigazgató.)

A javaslatokat az igazgató-választmány egyhangulag elfogadta és azután az új vezérigazgató megválasztására került a sor.

— Természeteszerű, hogy a legnagyobbak és a leghatalmasabbak elmulásával sem akasztható meg — mondotta Adler Andor — akár egy pillanatra sem a világ folyása. Az élet forgataga nem respektál gyászt, kegyeletet és megilletődést és az élet folyásában az elhasznált energiák azonnali kicserélését parancsolja. Volt vezérigazgatónk elhalálózása óta az elárvult állás képezte betöltése legfontosabb feladatunkat, ama rendkívül nagy felelősség tudatában amely bennünket, az igazgatóság tagjait éri.

Epen eme nagy felelősség tudatában olyan férfit kellett keresni és találni, aki intézetünk függetlenségének és presztizsének megóvása mellett, az intézetet nemcsak megtudja tartani a mai nívón, de a haladó korral lépést tartva az Aradi Első Takarékpénztárt arra a nívóra tudja emelni, amelyet az intézet megérdemel. Szorgos keresés és elsőrendű megbízható információk beszerzése után és azoknak tárgyiagos mérlegelése után az intézet igazgatóságát Fejér Gáborban, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank helyettes igazgatójában találta meg azt a férfit, azt a szaktekintélyt, akinek a múltja garanciája a jövő munkásságát és akinek huszonkét éves praxisa garancia és megnyugtató szolgál, hogy örömmel rábízhatjuk az intézet vezetését. Különös megnyugtató szolgál az is, hogy igazgatóságunk Budapesten tartózkodó tagjai, szegedi Lukács József és Rosta Zsigmond urak a legnagyobb megelégedéssel fogadták választásunkat és hozzájárultak előterjesztésünkhöz.

Beszédében az elnököző igazgató bejelenti ezután, hogy Fejér Gábor megválasztása esetén 25.000 korona évi dotációban részesedne, az alapszabályokban biztosított járulékot és a pénzintézetnél szokásos egyéb ületmenyeket megkapná, működésébe tíz évet beudának és nyugdíj maximumát 20 állapítják meg. Végül felkéri a választmányt, hogy a vezérigazgatói állásra Fejér Gábort válassza meg és hatalmazza fel az igazgatóságot, hogy vele a szerződést megkösse.

A javaslatához Kell Lipót dr. szólt hozzá és meleg szavakban ajánlotta Fejér Gábor egyhangú megválasztását.

— A vezérigazgatói állás megüresedésével — mondotta Kell dr. — egy súlyos és felelős feladat várult az intézet igazgatóságára. A vezérigazgató a tisztségének és az intézetnek, ennek az organizmusnak legfontosabb szerve. Ő a kezdeményezője, ő az előterjesztője és a végrehajtója az ügyeknek. Ellenőriz mindent és felelős mindenért. A vezérigazgató megválasztása a legfontosabb feladat, amely kihat a pénzintézet egész életére és fejlődésére. A vezérigazgató megválasztása az igazgató választmányra van bízva. Haddottuk, hogy az igazgatóság hosszú keresés és megfontolás után határozta el a javaslatát, melyet Fejér Gábor ajánlt a vezérigazgatói állásra. Én Fejér Gábor sok év óta személyesen ismerem és pályatársam érdeklődéssel és figyelemmel kísérem. Aránylag fiatal ember még es egy nagy, előkelő fővárosi pénzintézetnél mégis

magas állást nyert el. Elnyerte nem születés, nem pártfogás, hanem kizárólag és egyedül saját érdemei folytán; tehetsége, tudása, szorgalma, megbízhatósága, ezek voltak az ő pártfogói. Fejér Gábor nem egészen idegen Aradtól, félig-meddig aradinak mondhatjuk. Ismeri az itteni viszonyokat és ismeri az itteni embereket. Emellett magával hozza egy fővárosi nagy intézetnél és ennek vezetésében nyert tapasztalatokat, úgy hogy jó lélekkel és jó lelkiismerettel azt mondhatjuk, hogy Fejér Gábor a vezérigazgatói állásra a legjobb választás. Megvagyunk róla győződve, hogy minden tehetségét, tudását és nemes ambícióját arra fogja felhasználni, hogy az inni elnököző igazgató mondta, nemcsak a mostani nívón tartsa meg intézetünket, hanem hogy azt a lehetőség fejlessze és feltérítse. Indítványozom, hogy fogadja el a választmány az igazgatóság javaslatait egész terjedelmében és válassza meg egyhangulag Fejér Gábort az intézet vezérigazgatójává.

A javaslatához Lukács Lajos dr. szólt még hozzá, pár szóval kifejtette, hogy a választmány bizalommal viseltetik az igazgatóság iránt és ezért annak előterjesztéséhez egyhangulag hozzájárul.

Ezzel Fejér Gábort egyhangú örömmel az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatójává választották meg.

Szenzációs fordulat

a meggyilkolt házaspár ügyében.

(A leány gyilkolta meg szüleit.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megirtuk röviden, hogy Fertőszalmás ugcsemegyeyi községben ismeretlen tettesek pártatlan kegyetlenséggel meggyilkolták Kálmán György 60 éves gazda embert és ennek 35 éves feleségét. A gazdát a tettesek az udvaron ölték meg, még pedig úgy, hogy elvágta a nyakát és ugyanígy végeztek a szobában alvó Kálmánnal is. A tettesek, akik nem rablasi szándékkal követték el tettüket, életben hagyták Kálmánék 17 éves leányát, aki édesanyjával egy házban aludt.

A csendőrök azonban kiszállottak a helyszínre és Kálmán Györgyék leányának előadása alapján olyan irányban folytatták a nyomozást, hogy a borzalmas gyilkosságot két szerb fogoly követte el, akiket az öregek titoltak attól, hogy a leánynak udvaroljanak.

A szerb foglyok tagadták, hogy ők gyilkolták volna meg Kálmánékat és a csendőrség előtt is mind erősebb gyanút keltett a leány viselkedése, aki végre erélyes faggatás után bevallotta, hogy úgy apját, mint anyját meggyilkolta meg.

A 17 éves leány éjszaka felkelt és egy favágó baltával elvágta a tornácán egy hámságon alvó apjának nyakát.

Az erőteljes, jól kifejtett leány olyan csapást mért a baltával, apja nyakára, hogy a keresztül vágta a boldogtalan ember egész nyakát, amelyen a fejét csak a nyakcsigolyának egy kicsiny része tartotta meg.

Miután apjával végzett, a házba ment ahol ugyanazzal a fejezéssel több csapást mért édes anyja nyakára, aki szintén holtan maradt az ágyban.

Hajnaltól aztán lármát csapott és jajveszékelve ment be Halmiba a csendőrségnek jelenteni, hogy megölték a szüleit.

Az elvetemedett leány elmondta, hogy szerette Berki Zsigmond pásztorlegényt, de mivel szülei nem akartak beleegyezni, hogy hozzamenjen, kedvesével együtt megbeszéltek, hogy az öregeket elteszik láb alól.

A leány cinikusan mondja el, hogyan kővette el a szülőgyilkosságot és azt állítja, hogy a pásztorlegénynek semmi része nincs a tett elkövetésében. A csendőrök mindkettőjüket tartóztatták és bekisérték a szatmári kir. ügyészséghez.

Fel I.— Siófokra I

Aradi nagykereskedő a vonat tetején.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A háborus nyaralás keserveiről nem most ir először az Aradi Közlöny, de jellemzőbb történet kevés akadt a tollunkra, mint az az eset, melyről egy aradi nagykereskedő tudósít bennünket.

A nagykereskedő úgy érezte, hogy a nagy fáradalmak után, melyeket a háborus nyereségek összeeszmélésében elszenvedett, nem fog ártani egy kis egészséges siófoki fürdőviz. Elvégre a Balaton vize sok mindent lemos s ha esetleg a háborus üzleti ügymenetben valamitejé volt maradt volna a tenyerén, majd lemossa a langyos sima siófoki hullám.

Az utazás elég kellemesen kezdődött. Az Arad-budapesti vonatra először felszállott őnagysága a nagykereskedő neje, ki már békeidőben is egymaga illusztrálta azt a bőséget, melyet a háborus esztendőök olyan kismondhatatlan gazdagsággal fognak kiontatni a nagykereskedő háztetorjai fölött. Őnagysága terjedelme egyenes arányban állott gyermekeinek számával, kik közül három szépen fejlődő kisasszony, egy gimnazista és egy realista fiú osztotta meg az utazás gyönyöreit. Hátul ballagott, sietett, futott, cipekedett, rohant és hordárokka veszedett a nagykereskedő ur, míg végre az összes kalapskatulyák és nullás lisztel telt bőrköfferek a vonatra felkerültek. A fülkében nem voltak sokan olyanok, akik ültek, de annál többen olyanok, akik álltak...

Igy kezdődött az utazás. Budapestig csak elérkezett a kiránduló társaság, de Pesttől kezdve, amint azt a nagykereskedő ur elmesélte volt, egész különös utazásban volt része. Szombaton esténként boldog béke időben is uorzalmas vállalkozás volt leutazni a Balatonra s akinek vasárnap megint vissza kellett onnan jönni, az e válhalkozásnak veszélyeivel kétszeresen megismerkedhetett. Elgondolhatjuk, hogy e vállalkozás veszélyei mostansában megtízszereződtek. Az aradi társaság éppen szombaton este kellett indulnia a balatoni tárra. Nagykereskedő ur pedig már vasárnap délután visszaakart jönni, mert aradi üzletei becses jelenlétét nem nélkülözheték.

Igen ám, de a „balatoni roham” már pénteken kezdődik Budapesten, szombat este pedig valószínű csatatérre alakítja át a déli vasut budai pályaudvarának a képét. Az egyetlen esti gyorsvonatra egy órával az indulás előtt kezdik a jegyeket kiadni, s még így is százával maradnak le az emberek. Most szombaton este oly nagy volt a roham, hogy letépett blúzok és tollas kalapok összetiprott romjai maradtak a csatatéren. De ott maradt nyolcszáz utazni vágyó fürdőző is, kinek mindenike mélabus szemekkel nézett a Balatonra dőögő vonat után. A déli vasut nem tehet róla, több vonatot egyelőre nem indítat, viszont a forgalmi biztonság érdekében nem engedheti meg, hogy hatszáz—nyolcszáz emberrel több szálljon fel a vonatra, mint amennyi heringet már bepréselt a vonatba.

Ezen a forgalmi biztonságon aztán a fürdőzők egyrésze egészen amerikai módon teszi tul magát. Egyszerűen felkapaszkodnak a vonat tetejére, ahonnan semmiféle rendőri hata-

lommal nem lehet őket lecsalni. A nagykereskedő ur családja ilyen roham után a következőleg helyezkedett el. A mamát feltolták valahogy nagynehezen a fékező fülkébe, s így a vonat tetején és a vonat fölött egész kellemes kilátásra nyílt alkalma. A három leány beszorult egyik első osztályu szakaszba, ahol valószínűleg a budapesti nyomdász szakegylet „csak szoroson” című asztaltársasága utazhatott. Két diák ellenben az apával együtt a vonat tetejére kapaszkodott fel, s így utaztak Siófokig. Ez nem tulzás, szószerint így kell venni, a hogy leírjuk. Olyan volt ez a vasárnap esti személyvonat, mint valami vicinális, melyet egy jó humoru festő lerajzolt a Fligeende Blätterbe. Siófokon aztán felismerhetetlenül kormos és piszkos emberek másztak le a vagonokról és siettek a fürdőbe, hogy kipihenjék a nyaralás fáradalmait.

Séta a nők körül.

(A merészek. — Az átlátszók. — A barátságosak.)

Az aszfaltölvasztó kánikulai hőségben olyan egyhangusnak látszik az aradi utca, mint egy Szahara-utánszat. Persze, ez az egyhanguság csak látezőlagos, mert a figyelmes szemlélő előtt apró jelekből egy mozgalmas kép bontakozik ki: a háborus Arad nyári életének tükröképe.

Az utca most a — nők! Asszonyok-leányok nyári rajzása ez az idő. A körzön, a Marosparton — átlag minden 5—6 nőre esik egy férfi, aki szinte idegenül cselekszik az eleven virágos kertben.

Egy berlini tudós csak a napokban tett közé a Berliner Tageblatt hasábjain egy cikket, amely „A nők és a háboru” címmel az asszonyi erkölcsök és szokások háborus elfajulásáról elmélkedik. Megállapítja a berlini tudós, hogy a nők, az utóbbi időben, szokatlanul — merészek lettek. Fellépésükben már nem is annyira az öntudatoság nyilatkozik meg, hanem bizonyos tudatos és rafinált kihívás, a régi boldog idők erkölcseseinek lenézése, a társadalmi dogmákkal és előítéletekkel való nem törődés s egészen új és különös szokások frekvenciálása. Annyi cigarettázó, sőt szivarozó nőt — írja ez a berlini tudós —, mint amennyit kávéházakban, vendéglőkben, sőt az utcán mostanság láthatni, soha azelőtt el nem mertünk volna képzelni.

De még különösebben nyilatkozik meg a merészség a nők öltözésében. A női öltözet a háboru előtt is jobban alkalmazkodott az időjárásához, mint például a férfié. A háborus női öltözködés azonban határozottan csak alkalomnak tekinti az időjárást, egyébképpen pedig világos tendenciával törekszik arra, hogy a női tökéletességeket men-nél inkább érvényre juttassa. Ez a dolog, amennyiben a női szépség feltüntetésére törekszik, nem volna hiba, de a háborus nő öltözködése nem ilyen irányu, hanem határozottan az erotikumok felébresztését célozza. All ez különösen a nők nyári öltözködésére. Berlinben az utóbbi időben már annyira ment a nők merészsége, hogy való-sággal fátyolszerű öltözékekben jelentek meg az utcákon...

A berlini tudós véleményét egész jogosan alkalmazhatjuk Aradra is. A merész öltözködés talán még nem oly szembetűnő, mint világvárosok utcáin, de hogy közeledünk effelé, az bizonyos. Aki megfigyeli a késő délutáni és esti órákban a levegőre kirajzó szép aradi hölgyeket, bizonytal szemveztő látványban lesz igen gyakran része a fátyolszerű szövetek és a tulmerész kivágásu nyári ruhák jóvoltából.

Nem a szemforgató irahízálás mondatja el ezeket, csupán lezögezzük ezt a háborus jelen-séget.

A béke idők zárkózott mimosaszzerű nebánis virágjaival ma már alig-alig találkozunk. Valahogy úgy mondhatnók: *elférfiasodtak a nők a háboru tolyamán.* Az érettségit tett leányok sétapalcával járnak s a bottal sétáló hölgy sem ritkaság. A nőkkel való megismerkedés lehetőségei ugyszólván maguktól adódnak, a bemutatkozás könnyű és egyszerű. Mindennapos dolog, hogy ismeretlen és átutazó ifju emberek, katonatisztek és civilek egyaránt, egy nekik tetsző leánykához, vagy asszonyhoz odalépnek, bemutatkoznak s kész az ismeretség. Régebben az ilyen vakmerőt a nő szem villámokkal sujtotta, ma amosolygás üdvözl.

Egy új társadalom van kialakulóban s ez magyarázza meg a nők szabadabb viselkedését és merészségét. A régi morál haldoklik, az új moral most jegescedik ki. Szébb lesz-e, jobb lesz-e mint a régi volt: ki tudná megmondani?!

Száz bécsi árva magyar földön.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Száz bécsi árva volt tegnap vendége Nagyváradnak egy ropke félórara. Száz bécsi anyátlan-apátlan gyermek, akiket vakációzni elküldenek Erdélybe. Segesdre meg Szent Agotára...

Ahogy felzug a pályaudvaron a száz üde gyermektorokból fakadt zsivaj, ahogy a fülledt vasuti kocsiokból kilépve, szinte szemlátomást duzzadnak a fiatal tudók a friss levegőtől, szinte el is felejtődik a kérdés, miért is dirigálták Bécsből ezeket a kis osztrák sógorokat Erdély felé nyaralóra?...

A nagyváradai pályaudvaron hosszú, virágdiszes, terített asztalok várták a bécsi gyerekeket.

Amikor a vonat berobogott az állomásra, megkapóan kedves látvány volt a sok kopaszra nyírott, szőke-barna fiu fej, amely kihajolt az ablakokból és kis kacscikkal már messziről üdvözlötet intettek a reájuk várakozóknak.

A bécsi árváskák kedves dressben utaznak, amely harmonikusan tünteti fel a magyar nemzeti színeket a célszerű sűrűke bórndrágokhoz piros trikó, fehér szegélyyel, amely alól zöld nadrágtartók látszanak elő.

Az első, amihez hozzáfognak, ami után száz kis kar szomjasan nyul: a víz. Aztán kerül a sor a párolgó, illatos rántott levesre, amelyből ugyancsak mohón szürcsölnek...

Valahonnan a Kolozsvár felé utazók sorából egy füeska vetődik a vendégek asztalához és kétségbeesetten kemény németességgel kérdi:

— Dajcs?!

A megszólított bécsi gyerek illetmüden feláll és felel:

— Igen!

Mikor a szép, puha barna kenyérre kerül a sor, a néma csendben uszonnázó gyermek-seregéből bájos bécsi dialektussal tört ki egy örvendetes gyerekhang:

— Bród, ohne Zettel!...

Mint a csodát bámulta meg a gyerek a kenyeret, amelyhez nem kellett kenyérgyegy...

A rántott leves és kenyér után nagy ruháskosárból a kicsinyeknek pompás habos süteményeket szerviroztak.

A bécsi árváskák, akik hétfő este 9 óra 10 perc óta ülnek vonaton, félórai pihenő után újból felszálltak és azután elindult a vonat velük Erdély felé... Amikor indulóra hozzszat sipolt a mozdony, száz kis bécsi árva kebléből, mint valami meleg háló fohász szállt a nagyváradai szíves vendéglátók felé a hosszú, zugó:

— Eljen!!!...

Minden egyes jegyzés gyorsítja a békét.

Az Aradi Első Takarékpénztár új vezérigazgatójának programja.

Beszélgetés Fejér Gáborral.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste a jelenleg Aradon tartózkodó Fejér Gábor kir. tanácsost, az Aradi Első Takarékpénztár most megválasztott vezérigazgatóját, hogy jövőendő gazdasági programjáról beszélgetést folytasson vele. Fejér Gábor a következő nyilatkozatot tette munkatársunk előtt:

— Ön arra kér, hogy adjak számot terveimről, s mondjak valamit új állásomban megvalósítandó programomról. Véleményem szerint azonban egy pénztézet vezérigazgatójának esztendőkre előre alig lehet programot adni, mert hiszen nemcsak a politika, hanem a közgazdaság is az egzisztenciák tudománya. Általánosságban annyit kijelenthetek, hogy Aradot olyan gócpontnak tartom, mint amely város a pénzügyi, kereskedelmi és ipari decentralizáció elvének megvalósítása szempontjából legelső sorban érdemel rendkívüli figyelmet.

A háboru után meginduló nagy fejlődési processzus kétségkívül meg fogja változtatni a közgazdasági életben eddig túlságosan érvényesült centralizálási elvet és a vidék ama városai, amelyek geográfiai fekvésüknél és célszerű berendezkedésüknél fogva alkalmasak a gyors haladásra, centrumává válnak majd egy-egy hatalmas országrész virágzó gazdasági életének. A háboru nagy metamorfózist idézett elő a tőke elhelyezkedése tekintetében is. A gyors tőkegyűjtés lehetővé vált a háboruban, egyes kereseti osztályok igen jelentékeny vagyona tettek szert és így jobbra függetleníteni tudják magukat a pénztézetektől, amelyek nélkül pedig

a háboru előtt képtelenek voltak számottevő tevékenységet kifejtteni.

A vidéki pénztézetek eddigi működési irányának éppen azért gyökeresen meg kell változni. Az a gyakorlat, az a munka, amely abban merült ki, hogy minél több pénzt, minél nagyobb kamatra adjunk kölcsön, kell, hogy megváltozzék és meg is fog változni, mert nem lesznek meg hozzá a fenmaradási lehetőségek. A vidéken a pénztézetnek is a mezőgazdaság és az ipar felé kell fordítani vállalkozási érdeklődését, ha nem akar visszamaradni a fejlődés utvonálán.

Arad különösen alkalmas terepnek kinálkozik erre, mert hiszen már ma is ipari központnak tekinthető, a környéke pedig elsőrendű mezőgazdasági termelő terület, amelynek fejlesztése szépen beleilleszkezik a pénztézetek új irányu terjeszkedési programjába. Amellett Arad a Balkán kapujában van és az itteni iparvállalatokat tarifális előnyök is csábítják arra, hogy termelvényeiket keleti irányban minél nagyobb mennyiségben exportálják. Szerény véleményem szerint annak a pénztézetnek adatik meg a fejlődés garanciája, amely közgazdasági hivatását a fentebb vázolt irányu működésben ismeri fel és amely kellő biztosítékok ellenében új iparvállalatokat kelt életre. Az ilyen program teljes megvalósításához azonban igen nagy tőkére van szükség és mivel a vidéki pénztézetek ezzel ma általában még nem rendelkeznek, a tőkekonzentráció egészséges folyamata fog szerintem folytatódni és ezzel megszerzik a szükséges erőforrásokat ahhoz, hogy úgy az intézetüket, mint egyes országrészeket a helyes és szükségszerű fejlődés útjára juttassák.

A 4000 koronás gyémántgyűrű „becsületes” megtalálója.

— Egy aradi vendéglős szerencséseje. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlönynek ez év május 11-iki számában a következő sorok jelentek meg:

— **Elveszett gyémántgyűrű.** Elveszett ma délután fél 4—4 óra között a Varjassy Lajos-utca-tól Kápolna-utca-ig az Attila-tér közötti úton egy gyémánt gyűrű. A becsületes megtaláló 50 korona jutalomban részesül a Fehér Kereszt-szálló irodájában.

Ez a panaszos kis hír azonban hiába látott napvilágot, a becsületes megtaláló nem akart jelentkezni. Az aradi szállodás és vendéglős, aki a négyezer korona értékű gyémántgyűrűt elveszítette, szintén hiába járta be, — közvetlenül azután, hogy a veszteségre rájött, — többször egymásután a Varjassy Lajos-utca, Kápolna-utca, Attila-tér közötti utvonalat, hiába vizsgált át éles szemekkel minden tapodtat földet, az értékes gyémántgyűrű csak nem akart előcsillanni az utca porából.

A hotelier nagyon fájlalta az értékes gyűrű elvesztését, felesége azonban még jobban. Talán régi családi erekiye is volt a gyűrű, azért sajnálták. Végre a feleségnek az jutott az eszébe, hogy hátha nem is azon a bizonyos utvonalon vesztette el az ura a drága gyűrűt, hanem kint a tanyájukon, ahol azon a napon szintén kint járt.

A szállodás, aki jelenleg távol van Aradtól, néhány napi szabadságát letöltvén, ismét bevonult csapattestéhez. A bucsuzásnál a felesége megígérte neki, hogy mire megegyeszen hazajön, a föld alól is előkeríti az elveszett gyűrűt. Hogy ígéretét beválthassa, az asszony azonnal befogott és kiment a tanyára. Itt cselédsége segítségével szintén mindent távított a gyűrűért, azonban eredménytelenül.

Most már majdnem végképen elcsüggedve és a siker minden reményével fölhangyva tért vissza az uriaszony a tanyáról. Néhány nap múlva azonban otromba paraszti irással névtelen levelet kapott, amelyben az volt elmondva, hogy a gyűrű mégis a tanyán van, valakinél, a ki megtalálta, de nem adta vissza, sőt ellenkezőleg, magának tulajdonította el. A „becsületes” megtaláló nevét és kilitét a levél nem árulta el, a szállodásné detektív-készségét mégis fölvilanyozta ez a csekélyke nyom és hogy urának tett ígéretét beválthassa, Sherlock Holmest is megszégyenítő ravaszságot eszelt ki. Nyomozati eljárását, — hogy stilszerű rendőrnnyelven szóljunk — a tanyája népének babonás voltára alapította. Mint igaz szerelmes a randevura megy, olyan pontosan hajtattott ki az asszony minden nap a tanyára: kérdészködni a gyűrű iránt, amely csak nem akart előkerülni.

A jámbor parasztok körülvették a sopánkodó nagyságát, aki elsírta nekik minden bánatát a gyűrű elvesztése fölött és így fejezte be a panaszkodást: „Most már bizonyos, hogy ellopta valaki azt a gyűrűt. Pedig nem sok haszna lesz belőle, mert elfog száradni a go-

nosz keze, mihelyt egyszer is csak felpróbálja huzni. Aradon tudós jók nőekkel beszéltem, azok mondták ezt nekem.”

A parasztok és parasztasszonyok uraözünek eme záró szavainál ijedten vetettek keresztet és egyszersmind sokatmondóan néztek össze. A szállodásné éles szemét nem kerülte el ez a körülmény és biztos volt benne, hogy ezen az alapon ha nem is mindjárt, de fog eredmény mutatkozni. Mindennap kiment hát a tanyára és mindennap elmondta a borzasztó fenyegetést a tolvaj kezének elszáradásáról. A tanya népe azonban bármily babonás volt is, olyan babonásnak még sem mutatkozott, hogy a fenyegetés hatása alatt a gyűrűt visszaszolgáltassa jogos tulajdonosának. A nagy energiájú szállodásné mégsem vesztette el türelmét. Barátnői és ismerősei, akiknek az esetet elmesélte, heccelni kezdték vele, de ő mégsem tárgított, hanem mindennap megismertelte nem éppen kéjutasát a tanyára és ott újból elmondotta a jósnőtől hallott jóvendőlést a tolvajról.

A szorgalom és kitartás ezuttal is meghozta a gyümölcsét, mert ma, amikor az aradó utoljára kint járt az elátkozott tanyán, jelentkezett egy ember, nagy örömmel hozta a gyűrűt és azt a meglepő vallomást tette, hogy a négyezer koronás, sokat siratott gyűrűt egy disznónak az orrán találta meg. A gyűrűt, — a becsületes megtaláló véleménye szerint, — az elvesztés után valószínűleg eső érte, amely beleverte a földbe és úgy turhatta most onnan a disznó elő. — Végül azt is kijelentette, hogy reflektál, — a becsületes megtaláló számára kitűzött jutalomra, — amit meg is kapott.

A katonai fölmentések revíziója.

A honvédelmi miniszter nyilatkozata.

— Saját tudósítónk telefonajelentése. —

A képviselőház mai ülésének a végén, az interpellációk sorában Gündisch Guidó a honvédelmi minisztert meginterpellálta a mezőgazdasági munkások fölmentése és szabadságolása tárgyában.

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter kijelentette, hogy az erdélyi betöréskor behívták a gazdasági fölmentetteket, azonban intézkedés történt, hogy ne osszák be őket a menetbe. A mikor a helyzet megváltozott, szeptembertől decemberig azután fokozatosan szabadságolták azokat, akik nem voltak odavaiok. Azonban sokan a fölmentettek közül önként jelentkeztek a frontra, az ő csapattesténél Volhyniában is, öreg népfelkelők kérelmezték, hogy küldjék le őket a románok ellen. Ezt azért mondja el, hogy ellenségeink megtanulják: milyen hadsergünk van és milyen a magyar katona, ha az ellenség magyar földre tör be.

A fölmentések revíziójának nagy munkája beleesett az aratási időbe, ezt fájlalja, de nem tehet róla. Azok a földművesek, akiknek teljes jogelmük van a fölmentésre, továbbra is otthon maradhatnak.

A honvédelmi miniszter választát a Ház tudomásul vette és ezzel az ülés véget ért. Holnap formális ülés lesz, kedden elnöklásztás.

AZ ELŐ-IZETÉSI NEGYED alkalmával felkérjük azon t. előfizetőinket, akiknek lapelöljáró:ési hátralékuk van, szívekedjenek az összeget e hó végéig okvetlen beiktudni, mert ellenkező esetben lapunk küldését beszüntetjük.

is meg akartuk adni a tanítóknak a családi pótlékot, honorálni akartuk a tisztviselők rendkívüli munkáját. Nagyon örülök, hogy a mostani pénzügyminiszter tovább mehet, mint mi. Kéri azonban, hogy vegyék le a javaslatról a tizenharmadik szakaszt és egységesen intézzék el a tisztviselők fizetésének megjavítását. Ezt én és a munkapárt okvetlenül megszavazzuk. Ha azonban a kormány ragaszkodik a bírói kar egyoldalú fizetésrendezéséhez, úgy ezt is megszavazzuk.

Esterházy miniszterelnök a választójogról.

— Saját tudósítók teleteljelentése. —

A képviselőház mai ülésének egyik legnagyobb érdekessége Esterházy Móric gróf miniszterelnök felszólalása volt. A miniszterelnök reflektált a indemnitási vita során elhangzott összes érvekre. A miniszterelnök a következőket mondta:

— Ne vegyék az indemnitási vitában felszólalók usziteletlenségnek, ha ez alkalommal csak ismét nagyon röviden óhajok beszélni. Fontos államérdek, hogy e javaslatot minél előbb elfogadják. A munkapárt hajlandó megszavazni az indemnitást és ebből azt látom, hogy a képviselőház hajlandó megadni mindent, ami az ország érdekében szükséges és ami szükséges a háború sikeres továbbvezetéséhez. Tízszázat ki fogja adni, hogy a cseheknek a Reichsrathban való kizárásait nem utasítottam vissza. Legyenek meggyőződve, hogy felelős tényezők nem szimpatizálnak a felelőtlen tényezők kiszólásaival. Bennem pedig van annyi erő és energia, hogy megvédjem a magyar álláspontot. En a dualizmus paritásos álláspontján állok és a 67-es kiegyezés meggyőződésem híve vagyok.

Tisza István gróf közbeszól: Nagyon helyes!

Esterházy Móric gróf miniszterelnök: Minél tovább tart ez a háború, annál nagyobb a kormány felelőssége és semmiféle személyeskedés és kritika nem tart vissza a helyes és az ország érdekében való intézkedésektől.

A választójogot illetőleg megállapítja, hogy azig akad szonok, aki nem ismerte volna el a reform szükségességét. — Helvethi Andrassy Gyula grófnak e kérdésben kifejtett álláspontját.

— A munkapárt részéről egyes urak egészen szokatlan módon támadják személyemet és kormányzati politikámat. Nem térek ki azonban a támadások okainak jellemzésére. Már előre jelzem, hogy ez eljárásnak ép önkre nézve lesznek kellemetlen következményei. Mindenesetre elismerem, hogy az én parlamenti és közeleti szereplésem rövid és nem tekintendő vissza hosszú multra. De azokkal az urakkal szemben, akik azért támadnak, mert kiterjesztett választójoggal jöttem ide, hivatkozom arra, hogy első parlamenti szereplésem óta mindig a választójog széles kiterjesztése volt az álláspontom. Erről az utról nem tértem el soha és most is ezen az uton haladok.

Hosszasan vitatkozik ezután Tisza István gróf választójogi álláspontjával, amelyről kimondja, hogy az egészen tarthatatlan. Hivatkozik a történelem tanulságára.

— Számot vettem a lelkiismeretemmel. A történelem szemüvegén átnézek a jövőbe. Láttam a nemzet legbecesebb tradícióját Szent István óta az, hogy akkor akottak meg reformokat, amikor azok legjobban és szervesen kapcsolódtak bele a kor szellemébe. A kormány választójogi programjának megalkotása és megvalósítása az egész világ előtt Magyarország szociális érettségének és nagy nemzeti

erejének bizonyítéka. (Az egész baloldal fel áll és éljenzi a miniszterelnököt.)

Ezután az elnök az indemnitási javaslatot szavazásra tette fel. Erről lapunk más helyén számolunk be.

Az OMKE — Mezőssy rendelete ellen.

— (Saját tudósítók teleteljelentése. —

Az Omke, ma tartotta nagygyűlést, amelyen Sándor Pál elnök bejelentette, hogy a magyar gabonakereskedői kar kifogásolja Mezőssy miniszter kiltásba helyezett gabonarendelét és annak módosítását kívánja. Az Omke csatlakozásának ad kifejezést afelőtt, hogy az új kormány demokratikusnak vallja magát és mégis, már bemutatkozása alkalmával új büntetőparagrafusokat készít a kereskedők ellen, a jóakaratu istápolás helyett. Ennek jóvátételét követelni hívták össze a mai nagygyűlést.

Ezután Herzeleó Viktor hangsúlyozta, hogy az Omke szilárdan követeli a rayonirozás főtartását.

Frey Kálmán, a budapesti gabonabizományosok szindikátusának elnöke kijelentette, hogy ha a kormány sereimes intézkedését meg nem változtatja, a gabonakereskedők a rekvizitálásnál maguk fogják bebizonyítani az új rendszer lehetetlenségét.

Szende Pál alelnök javasolja, hogy a gabonabizományosok kérjék föl a kormányt szigorúan jóvátételére. Ha ez nem történik meg, hívják egybe az ország valamennyi gabonakereskedőjét, hogy ezek plénuma szálljon sikra a magyar kereskedelem legfontosabb ágának érdekében.

A javaslatot egyhangulag elfogadták.

Aradi rendőr, akinek 8 fia katona.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bánat és könyv jelzi utjat a világháború dübörgő szekereinek s amerre ehalad, füstölgő, üszkös romok... Ma minden házban, a palotában, a nádfedeles kunyhókban, mindenütt, ahol ember él, várnak valakit haza, valakit, akiért könyves sóhajok kelnek szárnyra, akiért álmatlan éjszakák forró imák rebbennek a sötétlő ég felé s aki ha visszajön, magával hozza az Életet, a boldogságot, az áldott napsugarat. És minden házban csak várnak-várnak, talán ma, talán holnap vagy holnapután, de egyszer biztosan visszajön Ő is, a várva sóhajtott dalia, messzi országból győztesen, csaták tüzeiben megtépott rojtos ruhában, de megjön, mert nem maradhat el, hiszen nyílnak már az illatdus virágok, hogy meghódoljanak a visszatérők bakkancsos lábainál...

Az egyik egyet vár, a másik kettőért kulcsolja áldó imára kezét és Dán János aradi rendőr nyole hős fia életéért könyörög az Urhoz. Dán János aradi rendőrnek, az utcasarkon álló 60 éves posztinak a háború elejétől fogva nyole fia küzd és harcol. Nyole fiúért, nyole hőstért emeljük le a kalapot Dán János előtt. Ő is hős, ha nincs is ugyan künn a csaták mezején, de hős, mert lemond nyole fia életéről a haza részére — ha az úgy kívánja. De a haza eddig könyörületes volt a 60 éves aradi rendőrnek és nyole fia ma is, három véres esztendő után sértetlenül áll a győzelem hegyén.

EGYESULETI ÉLET.

(*) Az Aradi Stefánia-Szövetség anyas és gyermekvédelemre folyó hó 30-án, szombaton d. e. 11 órakor, a városháza dísztermében alakuló közgyűlést tartja.

HIREK.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

(Uj osztrák válság küszöbön. — Hadifogyók üdvözlöte Stockholmba. — Görögország az entente-hoz csatlakozik.)

Rotterdam. Az új görög kormányának az a szándéka, hogy legközelebb több hadosztályt létesít.

Bécs. Az osztrák miniszterelnök mai kijelentését az összes pártok nagy zugolódással fogadták. A holnap ülés folyamán heves megtámadásban lesz a kormánynak része, aminek következtében valószínűleg új válságok fognak előállni.

Genf. Athénből jelentik: Gonnaró proklamációt bocsátott ki, amelyben bejelenti, hogy Görögország teljesen csatlakozik az entente-hoz.

Stockholm. Pétervárról jelentik: Cseretelli miniszter közölte a munkástanács képviselőivel, hogy a régi kormányuk a szövetségesekkel kötött összes titkos szerződéseit, — kivéve az 1914. évi szeptemberben kötött londoni egyezményt, — megszüntnek tekintik. A kormány az új szerződések kötésénél szem előtt fogja tartani az orosz népnek a háború és béke kérdésében kialakult alapját.

Stockholm. 1400 német és osztrák-magyar hadifogyó Oroszországból táviratban üdvözölte a stockholmi konferencia résztvevőit és annak a reményének adott kifejezést, hogy a konferencia oda fog hatni, hogy az orosz foglyok ugyanolyan jogokat kapjanak, mint az orosz bányamunkások. A táviratban továbbá annak a reményüknek adnak kifejezést, hogy ezen intézkedés következtében a központi hatalmak orosz hadifogyóinak helyzetét is megjavítják.

Rotterdam. A Peloponesosban forrongás ütött ki, Venizelosz nagy csapatokat szándékozik odaküldeni.

— Miért nem szavazhatott a miniszterelnök? A képviselőház mai ülésének volt egy negyed órája, amikor teljes bábeli zűrzavar vett erőt a Házon. Andrassy például fölállt szavazni a munkapárttal, úgy kellett visszahuzni a helyére. A miniszterelnököt pedig, aki szintén szavazott, az elnöknek kellett figyelmeztetni, hogy nem szavazhat, mert jelenleg nincs mandátuma. Az első pillanatban egyesek megütköztek az elnök figyelmeztetésén, de amikor a miniszterelnök mosolygó arccal leült, csakhamar észre vették, hogy valóban egy kis tévedés történt, mert a miniszterek ki-neveztetésük alkalmából valamennyien lemondtak mandátumaikról és így újból való megválasztásukig nem szavazhatnak. Bizony még egy kissé gyakorlatlan az új ellenzék és gyakorlatlan az új kormánypárt.

— Képviselő afférja. Pál Alfréd képviselő a tegnapi ülésen ezt kiáltotta Abraham Dezső felé: Mennyit keresett Oláhfalun?! Abraham Dezső ezért az inzultusért ma Lészay Ernő és Nagy Vince képviselők útján elégtételt kért Pál Alfrédétől.

— Kitüntetések. A király megparancsolta, hogy az ellenséggei szemben vitéz és önteláldozó magatartásuk elismerésül Muszka Valér dr. főorvosnak és Molnár Gábor hadnagynak a 33. gyalogezredben a legteljesebb dicsőre elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudtukra adassék.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

A külügyminiszterium és Károlyi gróf.

Bécsből jelentik: A külügyminiszterium illetékes köreiből nagy feltűnést és nagy vizs-
szatetszést keltett Károlyi Mihály grófnak az a beszéde, amelyet vasárnap Félégyházán el-
mondott. Károlyi a külügyminiszter annexió és
hadi kárpótlás nélküli béke törekvéseiről is be-
szélt. Bécsben illetékes körök határozottan azt
a benyomást nyerték, hogy Károlyi Mihály gróf
a háború kitörésének ódiurnát egészen a mo-
narchiára, illetve akkori felelős tényezőire
akarja hárítani. Ezt a teljesen téves és tájéko-
zatlanságra valló feltevést, minden illetékes
faktor elutasítja magától, mint igazságtalan
vádát, amely ententebeli ellenségeik javát szol-
gálja. A külügyminiszterium ezt tudomására
juttatta Károlyinak is, aki tegnap Bécsben volt

és hosszas tanácskozást folytatott Cernin gróf
külügyminiszterrel, aki előtt a maga és pártja
álláspontját fejtegette a külügyi kérdésekben.

Az az elterjedt hír, mintha Károlyi Mi-
hály gróf elsősorban a delegációk összehívásá-
ról tárgyalt volna a külügyminiszterrel, annál
kevésbé felel meg a valóságnak, mert hisz
erre nem Károlyi, hanem Esterházy Móric gróf
az illetékes.

Hogy a külügyminiszter Károlyi Mihály
gróf kiszólásait nem fogadta örömmel, azt hé-
csi politikai körökben nagyon jól tudják. Már
régebben bangzanak el kifogások, hogy fele-
lőtlen tényezők unos-untalan a monarchia
külügyi politikájának intézésébe árthassák
magukat.

— Az Aradi Ipar és Népbanknál a kö-
vetkező hadikölcsön összegek jegyeztettek: H.
B. Arad 4000, Luttvák József 2000, Amtmann
Ferenc 500, Neidenbach Emil 1000, Schwarz
Dávidné Csaba 1000, Petrovszky L. Pál Csaba
1000, Tótkomlosról id. Zawoda Pál 2000, Szokol
Mihály 4000, Szokol János 4000, Szokol
Márton 4000, Motyoszkó János 1000, Zluka
Márton 2000, Szabó Lajos 4000, Andreó János
2000, Karkus Pál 3000, Klément András 1000,
Moyoszkó Pál 1000, Farkas Mihály 1000,
Raesko Pál 2000, Farkas András 4000, Hüdák
Mihály 1000, Karkus János 2000, Malya György
2000, Gyinos Pál 1000, Hovocka István 2000,
István Mátyás 2000, Szannel Márton 4000,
Hajnal Pál 2000, Mateisz Pál 1000, Pipis
György 1000, Bobor György 1000, Lapusnyí
Mátyás 1000, Karkus István 2000, Orbán János
4000, Kadász János 1000, Hovorka István 2000,
Rádai József 1000, Tuska György 4000, Se-
metkü Mihály 1000, Venyeresány János 4000.
Oroszházáról: Csizmadia István 1000. Gyulá-
ról: Bus Illés 1000. Ujkigyósról: Budás Já-
nos 1000, Bozó István 4000, Jarabek László
1000, Gedó János 4000, Kracsai Balázs 3000,
Bánfy Illés 2000, Kiss Illés 1000, Márton Meny-
hért 1000, Révész György 4000, Szabó Márton
2000, Harangozó József 2000, Kása Pál 3000,
Zsótér Gyula György 1000, Cz. Kiss Pál 4000,
Tóth András 2000, Bugyi Sándor 4000, Szu-
dák János 2000, Gera János 2000, Révész
Márton 4000, Hegedüs György 1000, Belvon
József 4000, Elekes Gáspár 2000, Bacsa Ger-
gely 1000, Harangozó Zs. János 3000, Szücs
József 1000, Szabó Rákus 2000, Zsótér M. Já-
nos 4000, Zsóri Albert 2000, Gedó Mátyás
4000, Kiss Antal 1000, Juhász Béla 8000,
Szabó Károly 8000. Eddigi jegyzések összege:
2.496.450 korona.

— Julius elsején lép életbe az új záróra ren-
delet. A belügyi kormány köréből értesülünk
arról, hogy az új zárórendelet, megkésve bár,
de Julius elsején mégis életbelép. Az új belügy-
miniszteri rendelet egy órával hosszabbítja meg
ugy a színházak, mozik, mint a kávéházak,
vendéglők záróját. Így az előbbieknél 11 órakor,
az utóbbiaknál 1 órakor zárnak. Hír szerint a mu-
latóhelyeket a rendelet kiveszi a színházak és
mozik csoportjából és a nyári helyiségekre
való tekintettel, szintén éjjeli 1 órára tolja ki
a zárójukat.

— 33-as tisztek vaskeresztje. A király
megengedte hogy Lukács Sándor őrnagy és
Jacquemot Miksa százados a 33. gyalogezred-
ben a német császár által nekik adományozott
vaskereszt 2. osztályát elfogadhassák és visel-
hessék.

— Hadnagy és rendőr afférja. Budapestről
telefonálja tudósítónk: Ma délelőtt a Ferenc
József hídfőnél Molnár Albert dr. tartalékos
dragonyoshadnagy szóváltás közben kardjával
fejbevágta Herz Pál rendőrt és súlyosan meg-
sebesítette. A hadnagy villamosról szállt le és
valamiért panaszt tett a rendőrnek, mire szóvál-
tás keletkezett és a hadnagy nyomorult ma-
jornak nevezte a rendőrt. A rendőr vissza-
kiáltott a távozó hadnagyhoz: Maga majom!
A hadnagy erre megfordult, kivonta kardját és
fejbevágta vele a rendőrt, aki szintén kardot
akart rántani, de egy katona elaugrott és le-
fogta. A súlyosan megsebesült rendőrt a ren-
dőr-kórházba vitték, a hadnagyot pedig a ka-
tonai rendőrség a társaságokhoz állí-
totta elő.

— Eljegyzés. Kosselókövi Majthényi
György mérnök Kotor-város, Murády Erna
Soborsin, jegyesek. (Mindem külön értesítés
helyett.)

— A réz rekvirálása. A hivatalos lap mai
száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét,
amelylyel a rézből, rézötvezetekből, nikkeiből
és alumíniumból készült egyes tárgyaknak ha-
dsélokra való igénybevételéről és beszo-
lgáltatásáról intézkedik. A feltétlenül rekvirálás alá
eső tárgyak a többi között: mindenféle fog-
gantyú, védő, szőnyeg- és függönyrud, név-
reklám- és tájékoztató táblák, cégtáblák, jelvé-
nyek, cimerek, diszitmények és megerősítő
eszközök, úgymint golyók, gombok, láncok,
fűzőgyűrűk, pálcák, lécek, kályhaeltételek,
egyszerű dohányzó- és írókészletek, valamint
egyszerűbb disztárgyak, horgok, szobaállványok
ruhalogások, kalap-, bot- és ernyőtartók. Ezen-
kívül rekvirálás alá esik minden alumíniumból
készült háztartási főző- és konyhakészlet még
az evőeszközök is. Nem rekvirálja a hadsereg
az olyan tárgyakat, amelyek rézzel vagy sár-
garezzel csak be vannak vonva. A gyárak gép-
berendezésének alkotórészei is kívül esnek a
hatósági eljárásnak, épp úgy az állam és az
állami intézetek birtokában lévő tárgyak is,
amelyekről külön fognak intézkedni. A rekvir-
álás alá eső tárgyakat a főközpont szabad
kézből is megveszi. A beszo-
lgáltatás időpont-
ját községenként teszik köze. A rekvirálás alól
indokolt esetekben felmentésnek is van helye,
amiről az átvételi bizottság dönt.

— Öngyilkos kóményseprő. Winterfeld Vil-
mos 80 éves kéményseprő Vadász-kürt-utca
10—11. számú lakásán ma délután fél 4 óra-
kor öngyilkossági szándékából beretvéval mind-
két karján könyökcsuklóban elvágta ereit. Tet-
tét életuntagságból követte el. Életveszélyes sérü-
lésével a mentők a kórházba szállították

— A szerajevói gyásznapi emléke a vár-
templomban. Ferenc Ferdinánd trónörökösnek
és nejeének halála évfordulóján, esütörtök dél-
előtt 9 órakor a vártemplomban ünnepélyes
requien lesz, a melyen a katonazene is közre-
működik. A katonaság a gyászünnepélyre a
közönséget is meghívja. Itt említjük meg, hogy
az utolsó Jézus szíve ájtatosság a békéért pén-
teken délután 6 órakor lesz a vártemplomban
Zellner Sándor karmester közreműködésével.

— Kinevezés. Keller Izsó műszaki taná-
csost, az aradi magyar királyi államépítészeti
hivatal volt főnökét, akit néhány évvel ezelőtt
Aradról Székesfehérvárra helyeztek át, a ki-
rály műszaki főtanácsossá nevezte ki. Keller
Izsó hosszú éveken át működött Aradon.

— Halálozás. Günther Dissyke, a leányok
Mária-kongregációjának tanácsosa, élete virágzó
tavaszán, 17. éves korában hosszas szenvedés
után június 26-án elhunyt. Temetése 28-án
délután 5 órakor lesz a Ferenc-tér 6. számú
házból.

— Részvénytársaság alapítás. Megirtuk a
napokban, hogy előkelő aradmegyei és kör-
nyékhelyi földbirtokosok Aradon földértékesítő
részvénytársaságot alapítanak. A részvény-
aláírás felhívást ma bocsájtották a nyilvános-
ság elé, mely az alapítók neveivel jelez a szá-
munk hirdetései között olvasható.

— Az Aradi Köztársasági Vaspálya és Tégla-
gyár r.-t. felszámolás alatt. 1917. június 16-án
dél előtt 9 órakor a Fehér Kereszt-szálloda kü-
lön termében évi rendes közgyűlést tart, melyre
ezúton is meghívja a részvényeseket.

— Mi a szocializmus. A szocializmus lényeg-
geről, jogosultságáról hat könyvtárat is megte-
sok munkát írtak össze. Az alábbi párbesszéd is
ezt akarja magyarázni. Egy szocialistától kerdi
egy magyar, hogy mi a szocializmus.

— No nézze — kezdi a szocialista. — Te-
gyük föl, hogy magának lenne kétszáz föld
földje. Hát a felet nem adna oda a telebarát-
jának?

— De szívesen adnám.

— Hát ha lenne kétszáz mézsa gabonája. Felet
nem adna oda?

— Adnám biz' én.

— Hát ha lenne két hízója?

— No, azt már nem.

— Miért nem?

— Mert az van.

— Értesítés. Fogászati műtermemet Wei-
zer János-utca 13. szám alatt (a főpostával
tüzemben) megnyitottam. Telefon 835. (Olv
Morgehstern Gyuláné. 3481)

A NYARI IDÉNY BEALTÁVAL tisztelet-
tel kérjük előfizetőinket, hogy új
lakcímeiket, a hova a lap küldését
kívánják, a pontos küldés szem-
pontjából — a legutolsó tartóke-
dés hely megjelölése mellett —
a kiadóhivatali közlőjük.

MEGOKOPESSINEAZ.

Amerikai Worl-film az Apollóban.

(Egy szép asszony regénye.)

A kinematográfiában az amerikai World-
filmgyár új perspektívát nyitott. Egyik filme
szébb és esődelatosabb mint a másik. Azt hit-
ték, hogy a Szibéria és Trilby a végső határ-
köve a kinematográfia fejlődésének s ime, az
Apollóban ma kaptunk egy 4 felvonásos drá-
mát, amely még az említett filmeket is tul-
szárnyalja.

Szívek játéka... ez az egyszerű címe a
monumentális filmnek. Maga a cím nem sejteti,
hogy az emberi érzéseknek és indulatoknak
milyen széles skálája szólal meg e hatalmas
drámában. A történet egy amerikai hivatalnok-
leányról szól, a szépséges Kittyről, aki becstü-
lettel indul az életnek, de később kokott anyjától
és részeges apjától egészen mást tanul meg.
Elkerül a szülői háztól s a léha, könnyelmű
élethez szegődik. A szép leánynak bőségesen

skad udvarlója. A sok közül egyet igazán szeret, Philipp Morton, aki viszont szereti őt. Egy alkalommal Kittyt a hamis látszat gyanuba hozza Philipp Mortont előtt, aki tájékozott szívvel bár, de megbántott önértéktől hatva, elhagyta a leányt. Kitty bosszúból egy gazdag öreg urhoz megy feleségül. Évek múltán Kitty Buenos-Ayresbe megy férjével, ahol egykori szerelmével találkozik. Összetett kezekkel kéri Philippet, hogy térjen vissza hozzá, de az elutasítja. Most, mikor a másik férfi iránt minden reményét elvesztette, rettenetes gyűlölet ébredt lelkében öreg férje ellen és a tengerparton rátámadt férjére. Rettenetes küzdelem indult meg közöttük, életre-halálra. És másnap egy halász a tengerparton két élettelen testet talált, egy öreg emberét és egy nagyon szép asszonyt.

A dráma megrendezése és kiállítása a leg-tökéletesebb remekmű. A szerepeket az előbbi World-filmekről ismert kiváló színészek játsszák. Miután az utolsó előadásokról nagyon sokan kiszorultak, az Apolló igazgatósága azt ajánlja publikumának, hogy az előbbi előadásokat is látogassa, amikor tisztább és hűsebb a nézőtér levegője.

* **A 9 uju ember II.** a Nordisk filmgyár detektív slágere legközelebb az *Erzsebet mozgószínházban*.

* **Atalaktják az Urániát.** Hétfőn bezárltak az Uránia színház kapui, s legközelebb napokban dolgos kézművesek munkája fogja modorosan varázsolni a színházat, hogy a közönség ne csak művészeti, hanem kényelmi szempontból is a legtökéletesebbet kaphassa ezután. A háború okozta rendkívüli viszonyok következtében az igazgatóság mindeddig elhalasztotta az építkezést, és azzal kárpótolta a közönséget, hogy a legdrágább és a legművészebb értékű filmeket hozta gyors egymásutánban műsorra, s most határt nem ismerő áldo-

zatkészséggel szentelték át is alakítja a színházat, hogy a közönségnek mintegy meghálálja azt a rokonszenvét, melyet nem éppen modern helyiségei iránt tanúsított. Súlyos anyagi áldozatokat hoz most az igazgatóság, de nem riad vissza ettől sem, ha arról van szó, hogy a közönség érdekében valami üdvös ujtás történjen. Előre is jelezhetjük, hogy az Uránia a megnyitás első percétől kezdve olyan műsorokat biztosított magának a jövő évadra, melyekhez hasonlókat egy vidéki mozgószínház sem nyújthatott és nem is fog nyújtani. 5

A szerkesztésért felel:

Stauber József.

ARADI KÖZLÖNY.

Az új évnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek meghízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és mint ilyen a legelterjedtebb, a legtartalmasabb, legkedveltebb és legolvasottabb ujság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

- Egész évre 36 korona
- Fél évre 18 korona
- Negyed évre 9 korona
- Egy órára 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Limbeck János és fia „Első m. kir. szab. érekeporosgyára és temetésrendező-vállalata” Arad.

Günther Pál és neje szül. Farkas Leopoldina a saját, valamint az alólírottak nevében is, a mélységes fájdalomtól megtörve tudatja, hogy szeretett, drága jó leánya, illetve a jó testvér, unoka, unokatestvér és rokon

DISSYKE,

a leányok Mária-kongregációjának tanácsosa, élete virágzó tavaszán, 17 éves korában, hosszas nehéz szenvedésében az Ur szent testének mindennapi vételében keresve enyhületet, a szent kenettel megerősítve, folyó hó 26-án esteli 7 órakor, az örök üdvösség honába költözött.

Felejthetetlen kedvesünk elmuló részeit, folyó hó 28-án délután 5 órakor fogjuk Ferenc-tér 6. számú gyászaházból, a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után, a felső temetőben lévő családi sírhelyben örök nyugalomra elhelyezni.

Az engesztelő szent-mise áldozatot gyermeki lelkéért, folyó évi július hó 5-én délelőtt 9 órakor ajánljuk fel, a föliszt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának, Kongregánista testvérei pedig július 7-én, reggel 8 órakor fognak érte kegyelemoltáruk előtt imádkozni.

Jó, kedves gyermek volt. Angyalok vezessék ártatlan lelkét az örök béke honába!

Áldott legyen emlékezete!

Arad, 1917. június hó 27.

Günther Pál, Günther Józsa, Günther Anti, Günther Ernő, testvérel. Szántó Mihály és neje szül. Günther Mariska, Günther Károly, Margotsch Ilonka, Wolter Ede és neje szül. Farkas Auguszta, Farkas Mariska, nagybátyjai és nagynénjei. Marsch Antal és neje szül. Zankl Leopoldina, Farkas Ernő és neje szül. Tichy Jozsa, nagyszülői. Szántó Misi, Szántó Gyuszi, Szántó Magdus, Szántó Zsozso, Szántó Gézi, Wolter Ernő, Wolter Sári, Wolter Márta, unokatestvérei és a többi rokonság. 21

25 hold erdő,

egy, a Maroson levő hidvám-jog egy holdas gyümölcsös kerttel és egy körösmahe-lyiség, jutányos áron

eladó.

Bővebb felvilágosítást nyújt a tulajdonos:

Gálffy Gábor,
Guraszádán. 4217

Jómenetelű vas-, fűszer- és üvegkereskedés

Temeshidegkuten bevonulás miatt **bérbeadó,** esetleg az áru eladó. Bérvebet: özv. Braun Miklósné, Temeshidegkut. 4136

Viszketegséget, rüht, leggyorsabban megszünteti a Dr. Fleisch-tele eredeti **„BARNA ZSIR”** Próbátégely 1.60 kor., nagy tégely 3.— kor. Családi adag 9.— kor. Kapható Aradon, Hajós Árpád gyógyszerárában, Andrássy-tér 22. 7144

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint. Patkány- és egérintáshoz ajánlok **patkány- és egérintő-szert**. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-szert bacillus árai:

- 1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 6 K.
- 1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine” vegyszertári laboratórium
Arad, Borez Beni-tér 1. szám.
Telefon 10—45. 501

Háziradások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalom. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmaj József
adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2369

1045—917.

Kovácsi község előljáróitól.

Hirdetmény.

A kovácsi községben föld vagy szőlőbirtokos idegen helyen lakók hatósági szeszjárandósága f. hó 30-án fog a község-házánál kiméretni.

Kovácsi, 1917. június 26.

Herman,
jegyző

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosító szer, finom fűszeres ízű, zson-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-valva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-donságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Actiul pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadság-tér.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetési ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszük fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"Hű feleség, jó feleség."
Levele van, kérem átvenni. 4248

"R. A."
címre levél van a kiadóban. 4258

Fiatal özvegy,
kemoly uriember állandó tisztességes ismeretséget keresi. Leveleket "Komoly" jellegre a kiadóba kér. 4255

Alkalmazást keres

Két fiatal
komoly nő, az esteli órákra iroda takarítást, kiszolgálónői, jegyszédónői vagy ruhatarosnői alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 4254

3 polgárit végzett,
hadmenyes egyén, 1000 korona óvadékkal, megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4251

Mérlegképes
könyvelő, magyar-német levelező, keres egyórát mellékfoglalkozást. Cím a kiadóban. 4241

Mérlegképes könyvelő,
magyar-német levelező, esti foglalkozást keres. Megkereséseket a kiadóhivatalba kér "Könyvelő" jellegre. 4257

Fiatal vegyeskereskedő segéd
állást keres. Cím Dán Aviron kereskedősegéd, Sinaúd, Arad. 4212

Alkalmazást nyer.

Némi gyakorlattal
bíró gépirónd és egy gyakornok, azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 4256

Gyakornoknak
4 középiskolát végzett, jó családból való fiú felvétetik. Vojtek és Weisz. 4219

Fräulein!
Suche für 1. ten Juli zu 3 grösseren Kinder ein sehr bescheidenes deutsches Fräulein, welches auch im Haushalt mitarbeiten kann. Andrassy-tér 20., II. em., 16. ajtó. 4223

Kiadó lakás.

2 elegánsan bútorozott
egybenyiló utcai szoba, azonnal kiadó. Andrassy-tér 20., II. em., aj. 14. 4224

Vétel és eladás.

Szoba
és konyhabutorok és kamra felszerelések eladók. Érdeklődők délután 5-7 óra között megtekinthetik József főherceg-ut 21. sz. alatt, az emeleti baloldalon. 4243

Használt,
jókarban levő lécek drbjá 40 filléért, sürgősen eladók. Hajó-u. 5/a. 4242

Vesszünk
legmagasabb áron tisztán kezelt akác-mézes, lépcsómézes, nyírfa viaszokat. Polacsek Fülöp és Fia, Nyírbátor. 4246

Vesszük
uraktól levetett férfi ruhát, valamint mindenféle egyenruhát a legmagasabb áron. Vidékre is elmegyek. Bleier Ignác, Boczkó-utca 1. 761

Écek nyeregvaszárás
komplett, kötőfékek, kantárok, paktkák, Zeis-féle messzillató, ismétlő pisztoly. jutányosan eladó. Erzsín M., Kálvin János-u. 8., délután 1-8 ig. 4249

Fűkaszáló,
aratógép Mo. Cermick eredeti amerikai felszerelve készleten Kovacs Soma és Társa, Arad. 4175

Zongora 4240
teljesen új, angol szerkezet, eladó. Cím: Szabadság-tér 21. Zeneconservatórium.

Eredeti
és átalakított magánjáró és huzatos gőz-osonló-garnitúrákat, magános lokomobilokat és cséplőszekrényeket, javított és javított állapotban. Használt tőszijakat és dobszínket szállít Friedrich Testvérek gépgyára, Temesvár. 3887

Hat lécrős
magyar állami cséplő Garai kazánal, apró felszereléssel 2400 koronaért eladó. Ardelean Oktavian, Nadab. 4033

Bádógombehely
berendezés, gépekkel eladó. Megtekinthető Szt.-Pál-utca 9. sz. 4171

Magánjáró cséplőgépek
vannak. Cím a kiadóban. 4148

6 koronás
fizet egy gramm aranyért Brandes órás-és ékszerész Arad, József főherceg-ut 12. sz. 4197

Zongora
eladó vagy pianinóért elcseréltetik. Cím a kiadóban. 4207

Szociológus
részére alkalmas 2 drb. 28 m. hosszú, 6 m. széles cseréppel fedett szin tölgyfa oszloppal, szabad kézből eladó. Weisz Vilmosnál, Körösbökény. Telefon 14. 4205

Raffia hárs
gyönyörű, fehér, hosszuszálú kapható nagyban és kicsinyben, valamint Linóleum szobapadló fénymaz minden színben raktáron. Jakubovits József, fűszer-és csemegeüzletében Arad, Motor állomással szemben. 4203

Eladó vámmalom.
Aradmegye jó búzatermő vidékén, kitűnően bevezetett, 4 járatú gőzmalom és víznyomásra berendezett olajmalom, a tulajdonos öregsége miatt, jutányos áron, azonnal eladó és átvehető. Cím a kiadóhivatalban. 4193

Fényképező készülék
filmfelvételre is alkalmas, 9x12, az összes mellékfelszereléssel, 250 koronaért eladó. Lyceum, kémiai laboratórium, naponta 8-10 óra közt. 4222

Vesszük
koronázási bélyegeket és egész gyűjteményeket. Könyvtárakat és egyes könyveket. Kerpel könyvkereskedés. 901

Új butorhitel!
vétel és eladás, hitelképes egyéneknek részletre kölcsönképpen adók készpénzfizetési árkban. — ebédő, háló és nappali szoba berendezés, fa- és vasbutorok nagy választékban kaphatók. Állandó butorkiállítás Garai Károly butorüzletében Aradon. Asztalos Sándor-utca 5. sz. Telefon 773. Kérem a címre figyelni. 2791

Baromlivész
elleni szer "Tikin" kapható egyedül Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-tér. Kis üveg 1-90 kor., nagy üveg 3-50 kor. 2847

A fővárosi színházak
és kabarek összes zeneműnyújtásai állandóan kaphatók Deák Béla könyv-és papírkereskedésében Arad, Forray-utca. 871

Keresni berendezés,
szék, asztal üveg, pohár stb. keletből visszatartott arucikkak, továbbá Szent István utca 4. számú ház eladó. Értekezni Kelemen-tér 6., I. em., aj. 17. 4131

Üzletek.

Egy rég lezárult
vegyeskereskedés, Italmérés és trafik em. gédellyel eladó. Értekezni Weisz Jakabnál, Világoson. 4218

Ingatlan.

Ópáloson,
motorállomás közelében, egy termő szőlő szüretelő eszközök és hordókkal eladó. Értekezni Vebérenél, a Liczeumban. 4249

Dugentes-utca 1. számú
ház, 12 lakással eladó. Tudakozódni ugyanott a tulajdonosnál. 4093

Uri magánház
kényelmes, nagy lakással és melléképítményekkel, villanyvilágítással, terjedelmes beültetett udvarral, óriási gyümölcs-szőlő-, rózsá- és veteményes kerttel, természetesen megtalálók keretik, jó jutalom ellenében leadni Sonnenschein kántornál, Óvár-utca 5. 4250

Különféle.

Elvezett
kedden este egy arany karkötő Óvár-utca és Ujaradra vezető út között. Beületés megtalálók keretik, jó jutalom ellenében leadni Sonnenschein kántornál, Óvár-utca 5. 4250

Motorokét,
vagy gézekét keresek 400-900 hold föld felszántására. Ajánlatokat Szlovák; Temesfűzket, u. p. Temesfűves címre kérek. 4113

Gyógyászat.

Dr. Schalkovszky
lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

Tyukszem
és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-tapasza. A legmegrógzóbb tyukszem a tapaszt párnapi használata után leválik, a győző fájdalom azonnal megszűnik. Ára 1 korona. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Értesítem a n. é. közönséget, hogy a

száraz sóshal

árnsítást bevezettem s állandóan raktáron tartom Minden csütörtökön **élő halak** nagy választékban érkeznek, melyet a meleg idő miatt piacra nem vihetek, így kizárólag üzletemben árulok. Legfinomabb cipókrém, cigarettafüvel, paraffin-gyertya, gyufa, nagyban és kicsinyben. Élő aradi zöldségújdonosság kiviteli üzlet. Vidéki rendeléseket, előleg vagy a pénz előzetes beküldése ellenében eszközök. Zöldségújdonosságokat, finom gyümölcsöt bármely mennyiségben veszek, a legmagasabb napi áron. 1065

Lutvák József,

Asztalos Sándor-utca 8. Interurbán telefon 615. Péntek estétől szombat estig zárva. 1065

Hirdetmény.

A cs. és kir. Garnison Fleischregie-jénél a vár mellett, körülbelül 500 szekér

trágya eladó.

Azok, akik ezen trágyát megvenni akarják, a felajánlott vételár ki-tüntetését magában foglaló ajánlataikat **1. évi június 30-ig** zárt levélben aulirott hivatalhoz küld-jék el. Az ajánlatok **1. évi július 3-án d. e. 9 órakor** fognak felbontatni és aulirott kezelőszék fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatot elfogadja vagy nem. Elfogadás esetén a vételár azonnal, készpénzben lefizetendő és a trágya július 10-ig elszállítandó.

K. u. k.
Fleischregie der Garnison
Arad. 4258

Meghívó.

Az „Aradi közuti vaspálya és téglagyár r.-t. felszámolás alatt” részvényeseinek 1917. évi július hó 16-án délelőtt 9 órakor Aradon, a Fehér Kereszt szálloda külön termében tartandó

évi rendes közgyűlésére.

A részvényesek, akik a közgyűlésen részt akarnak venni, tartoznak részvényeiket az alapszabályok 14. §-a értelmében vagy a „Magyar vasuti forgalmi r.-t.”-nál, Budapesten (V., Sas-utca 1.) vagy a társaság téglagyári irodájában Aradon, legalább 3 nappal a közgyűlés előtt letenni.

Tárgysorozat:

1. A felszámoló jelentése és zárószámadási kimutatása az 1916. üzletévről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1916. üzletévről.
3. Jelentés a téglagyár és tartozékainak, valamint az ingatlanok eladásáról.
4. A felszámoló és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
5. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása. Budapest, 1917. június havában. A felszámoló.

Kimutatás

az Aradi közuti vaspálya és téglagyár r.-t. felszámolás alatt vagyónaról.

Vagyon.	1916. december 31-én.	Teher.
Téglagyári befektetések...	2496272	Részvénytőke 216600
„ készletek	12584	Elfogadványok 859002/89
„ pénztár	388207	Statisztikák 4439/40
Adószok:		Kiszorított részvények bevált. tartaléka 600
Arad sz. kir. város 418,116/23		
Aradi első tkptár... 8,621/50		
Magyar vasuti for-galmi r.-t. 41,008/—		
Évnyeb követelések 1,390/—	469135/70	
Veszteség	70277/17	
	580642/29	580642/29

Arad, 1916. december 31.

A felszámoló bizottság:

Dr. Szirmai Rikárd, s. k. Erdélyi Vince, s. k. Gergely Vilmos, s. k.
Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő-bizottság: 4245
Pucher Ottmár, s. k. Dr. Varjassy Lajos, s. k. Tenner József, s. k.

Alapítási tervvezet.

Alulírott Arad és szomszédos vármegyei birtokosok, mint alapítók azon elvtől vezéreltetve, hogy a magyar föld lehetőség szerint a magyar gazdaközönség kezében maradjon, Arad vármegye és környékére kiterjedőleg egy földértékesítő részvénytársaság alapítását határozták el.

A vállalat tárgyát képezi: úgy saját maga részére, mint megbízások alapján ingatlanok vásárlása és eladása, haszonbérletek szerzése, kis és középbirtokok alakítása, telepítések keresztülvitele és minden olyan okszerű mezőgazdasági üzem folytatása, mely az ingatlanok értékesítését, termőképességét és a magyar gazdaközönség birtokszerzését előmozdítja.

A vállalat tartama a megalakulástól számított ötven évre terjed ki. Az alaptőke 4.000.000 koronában állapítatik meg, mely névre szóló 5000 drb. egyenként 800 korona névértékű részvényre oszlik.

Az aláírás határideje: 1917. július hó 15.

Az alapítók fenntartják maguknak a kereskedelmi törvény 183. §-ában biztosított azon jogot, hogy az első igazgatóságot három év tartamára maguk nevezzék ki.

A részvény aláírásakor a részvénytőke 50%, vagyis részvényenként 400 korona fizetendő le az Arad Csanádi Gazdasági takarékpénztár pénztárainál elismervény ellenében; a további befizetések határidejét és mérvét a társaság megalakulása után az igazgatóság fogja meghatározni és elrendelni.

Kelt Aradon, 1917. évi június hó 23-án.

Gróf Zelenski Robert s. k.

földbirtokos Temesújfalú.

Kintzig János s. k.

földbirtokos Tövisgyháza.

Báró Bohus Lajos s. k.

földbirtokos Világos.

Báró Urbán Péter s. k.

földbirtokos Kunágota.

Heinrich Sándor s. k.

takp. vezérigazgató Arad.

Vertán István s. k.

takp. h. igazgató Arad.

Beliczey Géza s. k.

földbirtokos Békéscsaba.

Návay Tamás s. k.

földbirtokos Földeák.

Vásárhelyi József s. k.

földbirtokos Lökösháza.

Dr. Baross Lajos s. k.

ügyvéd Arad.

Gróf Károlyi Gyula s. k.

földbirtokos Mácsa.

Blaskovich Aladár s. k.

földbirtokos Királyhegyes.

Báró Solymosy Lajos s. k.

földbirtokos Apatelek.

Vásárhelyi László s. k.

földbirtokos Mkováesháza.

Vásárhelyi Dezső s. k.

földbirtokos Lökösháza.

Rónay Jenő s. k.

földbirtokos Kiszombor.

Purgly László s. k.

földbirtokos Sofronya.

Vásárhelyi János s. k.

takp. igazgató Arad.

Gróf Breda Victor s. k.

földbirtokos Lökösháza.

Purgly Emil s. k.

földbirtokos Tompa.

Biró Albert s. k.

földbirtokos Kupa.

Részvény aláírási felhívás.

A fenti alapítási tervvezetben foglalt feltételek mellett kibocsátandó 5000 drb. egyenként 800 korona névértékű részvényt ezennel aláírás alá bocsátjuk. Az aláírás alkalmával alapítási költségek és bélyegilleték fejében részvényenként 10 korona fizetendő. Fenntartjuk magunknak azt a jogot, hogy tulajjegyzés esetén a jegyzett részvényeket az aláírók között belátásunk szerint osszuk fel.

Aradon, 1917. évi június hó 23-án.

Az alapítók.